

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Leto LXX

Štev. 103 a

V Ljubljani, v torek, 5. maja 1942-XX

Speditions in abbonamento postale
Postnina plačana v gotovini

Prezzo — Cena L 0.70

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 702

Letalski uspeh v Cirenajki

Izjalovljen napad angleških letal na konvoj v Sredozemlju

Glavni Stan italijanskih oboroženih sil objavlja:

Naše letalske skupine so obstreljevale sovražna avtomobilska taborišča ter njihove kolone in prizadele sovražnikom obširne izgube. V sovražni-kovem zaledju so nastali obširni in veliki požari.

Na drugih odsekih cirenajškega bojišča je topništvo razpršilo oddelke, ki so se skušali približati našim postojankam.

Osnovno letalstvo je bilo delavno nad Malto, kjer je ponovno napadlo vojaške cilje na otoku. Ena naša podmornica se ni vrnila. Prizadete družine so bile že obveščene.

V Sredozemlju se je izjalovil napad angleških letal na naš konvoj, ki je brez vsakršne škode nadaljeval vožnjo ter prispel na določeno mesto.

Deveti maj — praznik Vojske in Imperija

Rim, 4. maja. AS. Fašistični odredbeni list objavlja, da se bo 9. maj praznoval kot dan Vojske in Imperija. Pokrajinski zvezni tajniki se bodo skupno s člani pokrajinskih direktorijev in direktorijev glavnih krajevnih organizacij v posameznih pokrajinah z načelniki štabov GIL-a, pokrajinskimi predsedniki invalidskih, bojevniskih in drugih vojaških organizacij podali k predstavnikom vojaških oblasti in jim čestitali. Fašistične organizacije pa bodo ta dan še posebno vneto zbirale volnena oblčila. Organizacije Dopolavorov bodo poskrbele za posebne vojaške prireditve po bolnišnicah, okrevališčih, gledališčih in drugod.

Pomorska bitka v Ledenem morju

Angleška križarka zadeta, več rušilcev poškodovanih, več parnikov potopljenih - Povračilni napad na Exeter

Hitlerjev glavni stan, 4. maja. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Na srednjem odseku vzhodnega bojišča so Nemci izvedli uspešne krajevne napade.

Na Laponskem in na murmanskem bojišču so bili odbiti obnovljeni napadi sovražnika.

V Severnem ledenem morju so se podmornice in vojne ladje v sodelovanju z letalstvom spustile v boj s sovražnikovimi konvoji, ki so bili zavarovani z močnimi silami, in jih več dni napadali in nevihti, na visokem morju in v ledu. Pri tem je neka podmornica pod vodstvom kapitana Teichert z dvema torpedi zadela angleško 10.000 tonsko križarko, ki je obstala in se je pozneje nagnila. Flotila nemških rušilcev se je spustila v boj s številnimi sovražnimi rušilci in je pri tem več sovražnih rušilcev težko poškodovala. En nemški rušilec je dobil večje poškodbe.

Rušilci so zadeli iz neke sovražne spremelje dva parnika z 12.000 tonami. Računati je, da sta se oba ta parnika potopila. Podmornice so potopile neki 6500 tonski parnik in torpedirala še neko drugo ladjo. Letala so potopila tri trgovske ladje z 19.000 tonami, neko večjo ladjo pa težko poškodovala.

V Severni Afriki topniško in izvidniško delovanje.

Podnevi je nemško letalstvo napadlo vojaške cilje na Malto, ponoči pa pristanišče v Aleksandriji.

V boju proti Angliji so nemška lahka bojna letala podnevi bombardirala vojaško važne naprave v obalnem mestu Hastingsu.

V povračilo za teroristične napade angleških

Novi udarci za Angleže in Amerikance

Berlin, 4. maja. AS. »Zwölf Uhr Blatt« razpravlja o vojaškem položaju Angležev in Amerikancev ter pripominja, da so sovražne velesile morale v zadnjih 48 urah požreti tri nove trde udarce na političnem in vojnem področju.

Sestanek med Mussolinijem in Hitlerjem se je opravil v trenutku, ko je začela londonska propaganda s smešno lažnivo gonjo proti Italiji. Drugi poraz je padeč Mandalava in njegova praktična posledica, ki ni nič drugega kakor izločitev Ki-

Perzijski poslanik je moral zapustiti Tokio

Tokio, 4. maja. AS. Japonska vlada je sporočila iranskemu poslaniku v Tokiu, naj zapusti Japonsko. Poslanik je odpotoval danes popoldne preko sibirske železnice. Perzijska vlada je pred kratkim sklenila prekiniti diplomatske zveze z Japonsko in je sporočila iranskemu zastopniku, naj zapusti perzijsko ozemlje. Japonska vlada je najprej smatrala, da je morala perzijska vlada to storiti na pritisk angleške vlade in ni izvedla represalij, toda ko je zvedela, da je njen predstavnik že zapustil Iran, je morala z obžalovanjem sprejeti enako odločitev glede perzijskega poslanika. Da pa je vendar dokazala svoje prijateljstvo do Perzije, je ukinila, da so uradniki japonskega zunanjega ministrstva spremljali iranskega poslanika do mandžurske meje.

Pariz, 4. maja. AS. Pogreb žrtev angleškega letalskega napada z dne 29. aprila na pariško predmestje, je bil večeraj v prisotnosti kardinala in zastopnikov oblasti. Maršala Petaina je zastopal delovni minister La Gardelle, admiral Platon pa je zastopal Laval.

Japonci pred vrati Indije

Mrzlične priprave za obrambo Bengalije — Japonska napredovanja na Filipinih in v Novi Gvineji — Sijajna zmaga japonske vlade pri volitvah

Stockholm, 4. maja. AB. Brzjavke, ki so prišle zadnjo noč iz Kalkute v London, poročajo, da general Wavell z vso naglico hiti s pripravami za ustavitve japonskega vdora v Bengalijo. Angleške oblasti so zapovedale prepeljati v notranjost dežele vse industrijske naprave, da ne bi padle v japonske roke.

Tokio, 4. maja. AS. Japonski vojaški krogi poudarjajo veliko važnost zasedbe Mandalava in ugotavljajo, da so japonske čete v nekaj tednih napredovale nad 800 km. K temu se pripominja, da se proti Japoncem ne bore samo angleške sile, ampak tudi kitajske. Kitajcev je v Birmi okoli 60.000. Z zasedbo Mandalava je bila onemogočena zveza med Indijo in Čungkingom preko Mandalava.

Tokio, 4. maja. AS. Dopolniški agentje Domei na birmanskem bojišču popisuje nekatere podrobnosti o zasedbi Mandalava v Birmaciji. Ko so japonske čete dosegle predmestje Mandalava, je bila večina mostov neporabnih, ker jih je sovražnik pri umiku uničil. Mandalav je drugo veliko birmansko mesto, ki so ga zasedli Japonci. Leži na širni planjavi in Japoncem se je že od daleč nudil strašen prizor, ko so se mu bližali: zavito je bilo v goste oblake dima, od levega mesta pa ni ostalo nič drugega kakor nekaj pagod in nekaj starih palač, sicer pa je porušeno kakor po kakšnem potresu. Ko so Japonci prihajali v mesto, jim je sledila velika množica obupanih domačinov. Vojaki so jim dali takoj živež, hrano in zdravila.

Stockholm, 4. maja. AS. Po poročilih londonskega dopisnika lista »Svenska Dagbladet« vlada v angleških uradnih krogih velik nemir zaradi negotove usode angleških in kitajskih čet v Birmi. Navzlic hitremu umikanju jim gro-

zdesetkano angleško-kitajsko armado v Birmi. Negotovost o bodočih japonskih vojaških nastopih zelo vznemirja angleški generalni štab.

Tokio, 4. maja. AS. Iz Manille se je izvedelo, da so japonske čete na otoku Mindanau dospеле v okolico Pikit-Palaguana. Japonsko letalstvo je bombardiralo vojaške cilje v Ansalanu in Momunganu na severni obali jezera Lanao. Preden so Amerikanci zapustili te postojanke, so jih popolnoma razdejali. Japonska letala so silovito napadla ameriške kolone, umikajoče se proti Kotabatuju.

Bern, 4. maja. AS. Brzjavka iz Canberre poroča, da Japonci nadaljujejo svojo ofenzivo v dolini reke Markham v Novi Gvineji. Močna japonska kolona je prodrla že kakih 40 km v notranjost te doline.

Tokio, 4. maja. AS. Danes zjutraj so Japonci spopolnili obkolitev sovražnih sil na otoku Mindanau. Na otoku so se izkrcali novi japonski oddelki, ki so prišli v zaliva Macajalar in Illigan. Obkoljenih je kakih 30.000 mož amerike posadke.

Tokio, 4. maja. AS. Izidi japonskih volitev kažejo, da je bilo izmed 466 članov, kolikor jih šteje zbornica, izvoljenih 370 poslancev na seznamu, ki ga je pripravila družba za podpiranje prestola. Niso pa še znani podatki o volilnih izidih iz okajamske pokrajine.

Carigrad, 4. maja. AS. List »Beyoglou« je pojasnil posledice neprestanih letalskih napadov na Malto. Za Angleže je ta otok zadnje mesece dejansko neuporabljiv. Na Malto so imeli velike tovarne za izdelovanje torpedov, ki ne more več služiti svojemu namenu. Prav tako je tudi pomorsko oporišče na Malto izgubilo svoj pomen. Na drugi strani so letalski napadi na trdnjavo skoraj popolnoma preprečili angleške letalske napade na

bombnikov na nemška mesta so v noči na ponedeljek močne skupine bojnih letal zopet napadle pristaniško mesto Exeter z razdiralnimi in zažigalnimi bombami.

Poskusi angleškega letalstva, ki je večeraj z močnim lovskim spremstvom poskušalo prodreti nad Rokavsko obalo, so bili odbiti z izdatnimi izgubami za sovražnika. Dvignili so se nemški lovci in pri tem sestrelili 10 sovražnih letal.

Angleško letalstvo je preteklo noč napadlo Hamburg ter je metalo zažigalne bombe na stanovanjske dele mesta. Nočni lovci so skupno s protiletalsko obrambo sestrelili 5 sovražnih letal.

Berlin, 4. maja. AS. Iz Berlina uradno poročajo, da so angleški bombniki zadnjo noč spuščali zažigalne bombe na stanovanjske četrti v Hamburgu. Bombe so povzročile gmotno škodo in žrtev med civilnim prebivalstvom. Po dosedanjih poročilih je protiletalska obramba zbila 6 napadajočih bombnikov.

Berlin, 4. maja. AS. Iz pristojnih vojaških virov se je izvedelo, da so skupine nemških bombnikov v močnem spremstvu lovskih letal večkrat napadle sovjetska letališča na polotoku Kerč. Mnogo zalag orožja je zletelo v zrak, številna letala so bila poškodovana in uničena, hangarji in zaklonišča za vojake pa opustošena.

Stockholm, 4. maja. AS. Tri angleška letala, ki so hotela zadnjo noč napasti neki kraj na Norveškem, so bila odbita in težko poškodovana od nemške protiletalske obrambe. Eno letalo je v plamenih padlo v morje s posadko vred, posadka z drugega letala se je rešila s padali, tretje letalo pa je zasilno pristalo nekaj milj od švedske meje.

tajcev, ki ne bodo mogli več dobivati pomoči iz Birmacije in Indije ter bodo prenehali služiti Angležem in Amerikancem kot hrana za topove. Tretji poraz je odločno in dokončno stališče vseindijskega narodnega kongresa, ki je sklenil, da noče sprejeti več nikakih angleških predlogov za rešitev indijskega vprašanja. List zaključuje, da sile novega reda zmagovito napredujejo na vseh bojiščih in da končno zmago zagotavljata obe veliki osni državi ter njuna zaveznica Japonska.

Nemški list o položaju Turčije

Turčijo skrbi usoda Anatolije in Dardanel, zlasti po sovjetskem vdoru v Perzijo in Irak

Berlin, 4. maja. AS. »Hamburger Fremdenblatt« prinaša zanimiv članek svojega dopisnika iz Carigrada o položaju Turčije. »Med malostevilnimi državami,« pravi dopisnik, »ki jim je uspelo ohraniti svojo nevtralnost, je turška republika največja in najmočnejša. Ta država tudi iskreno želi ostati mirna. Turška nevtralnost ni statična, marveč pogojena od raznih okoliščin. Turki morajo stalno bdeti nad svojo nevtralnostjo, kajti Anatolija je točka, na kateri se križajo marsikateri interesi v tej vojni. V sedanjem položaju, ki ga je lahko obvladati le s skrajno realističnim duhom, Turčija ne pozna sentimentalnosti.«

Potem omenja članek atentat na von Papena ter pravi: »Dejstvo, da se je v Ankari vgnedila tuja organizacija z namenom uprizorjati politično strahovladu, je globoko vzevoljilo

zi obkolitev in njihov položaj je iz dneva v dan nevarnejši.

Tokio, 4. maja. AS. Lista »Yomiuri« in »Asahi« pišeta o padcu Mandalava ter pravita, da pomeni padeč tega mesta popolno osamitev čungkinske vlade, ker Kitajci ne bodo mogli več dobiti okrepitev za svojo armado. »Asahi« dodaja, da je po padcu Mandalava Indija izpostavljena neposrednemu oboroženemu napadu. Poraz Angležev in Kitajcev bo Birmancem omogočil ustanovitev svobodne države. Birmanci se z veseljem pridružujejo Japoncem, ker so že skrajno težko prenašali angleško in kitajsko zasedbo. »Niči-niči« poudarja, da je nenadni poraz Kitajcev in Angležev ter Amerikancev v Birmi odrezal zaveznikom izhodišča, iz katerih so hoteli izvesti protiofenzivo proti Japoncem. Poraz Angležev, Kitajcev in Amerikancev bo imel velik pomen pri nadaljnjem vojskovanju in sploh za politični položaj v vzhodni Aziji. Anglija bo kmalu v velikih škripcih v Indiji, ki ji ne grozi samo vojaški napad, ampak tudi pomanjkanje riža, petroleja, in drugih važnih potrebščin, kar bo povečalo nezadovoljstvo indijskega ljudstva ter bo neugodno vplivalo na industrijsko proizvodnjo.

Rim, 4. maja. AS. Po padcu Lashia in Mandalava se v angleških političnih krogih sprašujejo, kakšna usoda bo zadela že tako

Malta — mrtva točka za Angleže

Carigrad, 4. maja. AS. List »Beyoglou« je pojasnil posledice neprestanih letalskih napadov na Malto. Za Angleže je ta otok zadnje mesece dejansko neuporabljiv. Na Malto so imeli velike tovarne za izdelovanje torpedov, ki ne more več služiti svojemu namenu. Prav tako je tudi pomorsko oporišče na Malto izgubilo svoj pomen. Na drugi strani so letalski napadi na trdnjavo skoraj popolnoma preprečili angleške letalske napade na

Anglosaške propagandne izmišljotine

Odgovor Rima: Lažniva poročila nikakor ne bodo ustavila armad Osi

Rim, 4. maja. AS. Londonski radio je priznal obupen položaj v Birmaciji, kjer so že pretrgane zveze s Kitajsko. Toda angleška propaganda ne govori mnogo o tem ter skuša na otroški način odvrniti pozornost javnosti na razne druge izmišljotine. Tako je bila Italija predmet angleške gonje. Govorili so, da je nastalo nesoglasje med Italijo in Nemčijo ter o nekem ločenem miru. Sestanek med Mussolinijem in Hitlerjem je to gonjo postavil na laž. Potem je prišla vrsta na Nemčijo. Govorili so o notranjih težavah v Nemčiji ter o poskusih ločenega miru, ki da ei ga želi Finska. Londonska agencija »Afi« je že objavila neke »brzjavke« iz Stockholma, češ da finsko ljudstvo zahteva prekinitve sovražnosti in da so na Finskem nastali neredi.

S tem pa angleški izmišljotin še ni konec. Da-

nes se je angleško-ameriška propaganda obrnila na Španijo. »United Press« zatrjuje dobesedno: »Po novicah iz Evrope je v Madridu nastalo gibanje, ki skuša reorganizirati špansko vlado ter poklicati na oblast ljudi, ki so nenaklonjeni sodelovanju z Osi. Že so se začeli nemiri in manifestacije proti Osi. Pravijo, da se armada upira neuradni udeležbi Španije v vojni proti Sovjetski Rusiji. Spori med armado in falango so zelo značilni za španski položaj.« Severnoameriška agencija nato popisuje nekatere podrobnosti, ki kažejo popolno nepoznanje španskega položaja in stisko, v kateri se nahajajo vladajoče plasti Londona in Washingtona, ki se morajo zatekati k takšnim lažem, da bi polotlačile javno mnenje. Toda z lažnivimi poročili nikakor ne bodo mogle ustaviti armad Osi.

Papežev škofovski jubilej

Vatikansko mesto, 4. maja. AS. Za svoj škofovski jubilej bo sv. oče 14. maja po slovesni sv. maši v baziliki sv. Petra odšel na balkon bazilike, s katerega bo podelil blagoslov celemu svetu.

Madžarski propagandni minister proti političnim strankam

Budimpešta, 4. maja. AS. Na zborovanju vladne stranke v Debreczinu je govoril madžarski propagandni minister Antal in je izjavil, da je bodočnost Madžarske odvisna od izhoda vojne, ki jo vojuje Madžarska ob strani Italije in Nemčije proti boljševizmu. Madžarska je zvesta svoji tisočletni kulturi zgrabiša za orožje in stopila v boj proti boljševškemu nasilstvu in za obrambo svojih meja. Dočim je madžarska vojska že na bojišču pokazala svojo moč, se mora ljudstvo doma izkazati vredno svojih vojakov. Sedanji položaj političnih strank mora izginiti. V sedanjem trenutku je važna samo ena korist, in to je korist madžarskega naroda.

Danski ministrski predsednik umrl

Kopenhagen, 4. maja. AS. Večeraj zjutraj je umrl danski ministrski predsednik Thorwald Stauning. Rojen je bil 25. avgusta 1873 v Ko-

penhagenu. Prvikrat je bil ministrski predsednik od leta 1914—1926. Leta 1929 je sestavil novo vlado, ki ji je predsedoval neprestano do svoje smrti.

Kopenhagen, 4. maja. AS. Tu je bil imenovan za novega danskega ministrskega predsednika prejšnji finančni minister Guhl. Takoj po njegovem imenovanju je bila seja vlade.

Amerikanci zasedajo angleške postojanke

Berlin, 4. maja. AS. »Montag« piše o stalnem propadanju angleške politične in vojaške moči. Nov dokaz za to je prihod severnoameriških čet na Bližnji vzhod, kar je priznal v Kairu znani tuji časnikarski agenciji vodja ameriškega vojaškega odposlanstva za Severno Afriko, armadni general Russel Maxwell. Tudi angleška agencija Reuter je morala priznati to novico. Nemški list nadaljuje, da Anglija očitno ne more braniti svoje posesti s svojimi lastnimi silami in da zato mora dopuščati pronicanje ameriških čet na Bližnji vzhod, kjer teče ena najbolj življenjskih žil med angleškim imperijem in Anglijo.

Česa nima Stalinovo prvomajsko povelje?

Berlin, 4. maja. AS. Na 1. maj je Stalin izdal dnevno povelje rdeči armadi in sovjetskemu ljudstvu, ki je zanimivo ne toliko po tem, kar vsebuje, marveč po tem, česar ne vsebuje. »Lokalanzeiger« pravi v svojem kratkem komentarju, da v njem ni nikaškega znaka upanja na vojaški uspeh, kakor tudi ne poročila o zaveznikiški pomoči, ki je tako nujno potrebuje. Stalin prav tako ni z nobeno besedo omenil Anglije in Amerike in zato se po mnenju »Lokalanzeigerja« anglosaški tisk toliko bavi s tem dnevnim poveljem. »Lokalanzeiger« za tem navaja nekaj izvlečkov iz prvomajskega uvodnika londonskega »Timesa«, kjer med drugim beremo: »Kakšen je položaj v Rusiji? Rdeče izgube so strašne. Koliko stotin in tisočev rdečih vojakov je doslej padlo, tega ni mogoče vedeti.« »Times« je moral tudi priznati, da so sovjetske tovarne, ki so morale biti svoj čas premeščene v notranjost dežele, dosegle le majhen del svoje prvotne proizvodnje.

Bolgarski Judje grade železnice

Sofija, 4. maja. AS. Vlada je izdala odlok za obvezen nabor vseh 3300 Judov v starosti med 20 in 46 leti. Ti Judje bodo gradili novo cesto med Sofijo in premogovnim središčem Pernik.

Slovesna proslava prve obletnice ustanovitve Ljubljanske pokrajine

Visoki komisar Eksc. Grazioli je podal izčrpno in stvarno poročilo o splošnem položaju pokrajine in dal načelne smernice za bodočnost

V nedeljo dopoldne je bila v palači Visokega Komisarata pomenljiva slovesnost. Palača sama je bila slovesno okrašena z državnimi zastavami in fašističnimi emblemi, ki so viseli z oken. Prav tako so bile hiše nasproti palače živahno okrašene s trobarvnimi. Po vsem mestu so vihrale s hiš zastave in spominjale na obletnico tako važnega dogodka za našo pokrajino. Ob enajstih dopoldne se je začela v slavnostni dvorani Vlade palače uradna proslava prve obletnice ustanovitve avtonomne Ljubljanske pokrajine. Takoimenovana steklena dvorana je bila čudovito ozaljšana. Izmed velikih oken so visele mogočne zastave s svojimi skidami, ozadje odra pa je poživila velika rdeča preproga z ogromno črko M. Ob straneh sta bila postavljena učinkovita kipa Kralja in Cesarja ter Duceja na lepo okrašenih podstavkih. Zelenje in lepo vezane zastave so še poživilje slovesnost vsega okolja.

Prihajajoče povablence je v dvorani sprejemal in razporejal načelnik pisarne Visokega Komisarata, komendant dr. Bisia. Na levi strani dvorane so zavzeli prostor člani Fašistične stranke in zastopniki različnih ustanov, na desni pa načelniki oddelkov in odsekov na Visokem Komisaratu, zastopniki različnih ustanov in župani iz pokrajine. Na odru so se zbrali najvišji zastopniki vojaških, civilnih in strankinih oblasti. Točno ob enajstih je burno pozdravljen stopil v dvorano Visoki Komisar Eksc. Grazioli s poveljnikom Armadnega zbora generalom Eksc. Robotijem. Z njima so prišli v dvorano poveljnik divizije general Orlando, ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman in zastopnik Zveznega Tajnika podprefekt David.

Visoki Komisar je zbranem gostom, ki so napolnili vso dvorano, zapovedal pozdrav Vladoju in Duceju, nato pa začel z naslednjimi tehnimi izjavami:

Ekscelence, tovariši, gospodje!

V istem dnevu in ob isti uri so se tu pred letom zbrale oblasti, odličniki in župani, ki so hoteli ob priliki razglasitve kraljevega ukaza o ustanovitvi pokrajine odkrito in z navdušenjem izraziti globoko lastno in narodno hvaležnost Njegovemu Velicanstvu Kralju in Cesarju in Duceju, ki sta z velikodušnim dejanjem omogočila Slovenem življenje in mirno prihodnost v okviru italijanskega in fašističnega imperija.

Danes smo se zbrali ob prisotnosti strankinih predstavnikov in voditeljev od njih ustanovljenih organizacij, da pogledamo izvršeno delo, da ugotovimo sedanjí položaj in predvsem, da bodo posebno tisti, ki so na odgovornih mestih, točno vedeli, kaj nameravamo za prihodnost.

Popreje pa Vas vabim, da dvignete Vašo vdano misel do Njegovega Velicanstva Kralja in Cesarja in do Duceja fašistične Italije (Zivio kralji — živio Duce!) in se spomnite spoštljivo vojakov, ki so častno padli na tej zemlji, ki brati vse kulturne Italijane in tudi Slovence, ki so jih komunisti ubili zaradi njihovih poštenih in lojalnih čustev in njihove volje, da bi sodelovali z Italijo.

Predvsem Vam, županom, ključem v spomin ubitega Antona Tekaveca in Franceta Sterleta, župana odnosno tajnika pri Sv. Vidu, oba barbarško umorjena, ker sta vršila svojo dolžnost v prid prebivalstvu in katerih častni spomin se bo ohranil tudi pri prihodnjih rodovih.

Ekscelenci Poveljniku Armadnega zbora izrekam, ponosen in obdružujoč naše junaške vojaške, skupno s prebivalstvom najtočnejši pozdrav vseh onih, ki smejo biti ponosni, da služijo domovini z orožjem in ne samo v duhu. (Navdušeno odobravanje.)

In sedaj Vam, Ekscelence, tovariši, gospodje, želim v kratkem izveščku predložiti, kar je bilo storjenega v prvem letu življenja ljubljanske pokrajine.

Za tem je Eksc. Grazioli dal obširen in izčrpen pregled o vsem ogromnem delu, ki je bilo v pretečenem letu storjeno v korist prebivalstva pokrajine. Očrtal je obsežno skrbstvo za zadostno prehrano v pokrajini, dalje pomembno in uspešno ureditev in reorganizacijo upravnega ustroja, pomen tako obsežnih in za bodočnost pokrajine tako važnih že načrtanih in odobrenih javnih del. Izčrpno je Eksc. Grazioli omenil smotrene ukrepe, ki so zagotovili ustalev gospodarskega položaja Ljubljanske pokrajine in ki bodo povzdignili njeno produkcijsko silo na vseh področjih. Prav tako je podčrtal uspehe že izvedene korporativne organizacije in socialne pomoči. Tudi prosveta in ljudska izobrazba sta lepo napredovali, delovanje nacionalne Faistovske stranke pa je rodilo nešteto dobrega na kulturnem, finančnem, socialnem, tehničnem, ekonomskem in industrijskem polju. Podrobnejše poročilo o enoletnem delu v vseh teh panogah je priobčil že nedeljski »Slovenec«. Vsi

navzoči so izvajanja Eksc. Visokega Komisarja sprejeli z globokimi izrazi hvaležnosti in pri-znanja.

Poročilo ob prvem letu obstanka avtonomne Ljubljanske pokrajine pa je Eksc. Visoki komisar zaključil z naslednjimi važnimi izjavami:

Navodila Eksc. Visokega komisarja za bodoče delo Pomembna naročila in svarila prebivalstvu

Svoje včerajšnje poročilo o prvem letu obstanka avtonomne Ljubljanske pokrajine je eksc. Visoki komisar zaključil z naslednjimi važnimi izjavami:

To, kar sem Vam predložil, je samo suh izvleček izvršenega dela. Vendar pa bo tistim, ki imajo pošteno dobro voljo, zadostal, da postavijo na najbolj absoluten in glasen način na laž, kar so služabniki in plačanci sovražnika pisali in govorili v nasprotnem smislu.

Posebno v prvih mesecih je bilo sodelovanje med oblastmi in prebivalstvom popolno in je bilo zato ustvarjajoče delo bolj rodovitno.

Pozneje je neznatna manjšina ljudi, mastno plačanih od sovražnika, skrivajoč se pod plašč domnevnega nacionalizma pričela z vrsto zločinov, umorov in vandalizmov, z določnim namenom, da bi izkvala teror, nered in uničenje, kjer je nadvse potreben mir, red in ustvarjenje.

Ali ste se morda kdaj vprašali, kdaj se je pričelo to zločinsko delo? Pretekli 22. junij je namreč datum pričetka vojne držav osi z Rusijo.

Ali ste se kdaj vprašali, zakaj niso voditelji tega komunističnega pokreta prišli za orožje za neodvisno Slovenijo? Zato ne, ker oni niso ne Jugoslovanci, ne Slovenci, ne nikake druge narodnosti. Oni so samo komunisti, morilci, od Moskve najeti, da uničujejo vse, kar tvori za nas smisel življenja: »vero, družino, blaginjo«, zakaj samo v zmedu in obupu lahko najdejo ugodna tla za svojo zločinsko propagando.

Kdor tu vlada v imenu velikega naroda s tisočletno kulturo, naravno ni mogel ostati neobčutljiv za take odvratne zločinske pojave (ubiti so bili otroci 2, 4, 7 in 9 let, žene in stari, ki mečejo temno senco na kulturo slovenskega naroda in dajejo mnogo misliti posebno vzgojiteljem vseh stopenj).

Ukrepi za obrambo in zaščito javnega reda so postajali čedalje trši in brezpogojni z znanimi Vam neizogibnimi posledicami moralnega in gospodarskega značaja, ki pa padajo v celoti na one dobro- ali zlonamerne ljudi, ki so ustvarili tako stanje.

Medtem ko Vam izjavljam, da se utedeje s povratkom normalnega miru taki ukrepi postopno ukiniti, Vam na najodločnejši način izjavljam tudi, da se bodo, če bo potrebno, izvajali brez oklevanja drugi, še bolj drakonični ukrepi, da se bo tu v imenu velikega Rima čimprej zopet vzpostavil red.

Znano mi je, da mnogi mladi ljudje, ki so šli bolj ali manj prostovoljno med komuniste, danes žele samo to, da bi se mogli vrniti.

Pooblaščen Vas, da javno objavite, da lahko tisti, ki se bodo do 10. tekočega meseca javili policijskim organom ali pa oboroženi sili, če le niso bili vodje ali zarotniki tolp in če se niso sodelovali pri zločinskih dejanjih, računajo na dobrohotnost oblasti in fašistične pravdnosti.

Kdor bo vztrajal v zmoti, ve, kakšen bo njegov konec, ki je že neizprosno določen.

Gotovo je, da se bo politični položaj pokrajine tudi glede pojavov, ki sem jih omenil in ki nam nikakor ne morejo in ne bodo mogli delati skrbi, razjasnil v teku pomladi.

Potem ko bodo po zaslugi armad osi in njenih zaupnikov v pokrajini sami zaradi vedno strožjega postopanja naših oboroženih sil izginile utopije glede neklih namišljenih ruskih zmag, se bo zopet nudila možnost plodnega dela in popolnega miru v mnogo obetajoči bodočnosti, katero bo delavnemu ljudstvu dala zmagala proletarskih narodov.

Želim Vam pojasniti še:

1. da je izrecen pogoj avtonomiji, ki je bila priznana tej pokrajini, popolna lojalnost slovenskega naroda in njegova volja za sodelovanje.

2. Da mora tvoriti spoštovanje kulture, običajev in jezika vedno silnejše sredstvo za sodelovanje z italijanskim narodom.

3. Da bi bilo skrajno smešno misliti, da vzdržuje Italija z velikodušnimi prispevki Vaše kulturne ustanove in šole na splošno, zato da bi one postale žarišče protitalijanstva in torej protifašizma, namesto da bi bile sredstvo za uspešno sodelovanje.

4. Predvsem oni, ki so semkaj prišli iz inozemstva in so tukaj našli velikodušno pribežališče in podporo, naj se izkažejo vredne, kajti v nasprotnem slučaju naj se ne čudijo, če bodo po oblastu napadeni tja, odkoder so prišli.

5. Kdor je v službi italijanske države, mora služiti lojalno, kajti samo na ta način si bo zjamčil svoj obstanek.

Vodilne smernice za novo leto so naslednje:

1. Kdor ima čast vršiti javno službo, mora izpolnjevati svojo nalogo v edinem interesu množice državljanov in biti zgled v vsakršnem udeleževanju svojega javnega in zasebnega življenja.

2. Normaliziranje gospodarskega življenja pokrajine na vseh področjih in pospeševanje produktivne delavnosti, zlasti, kar se tiče poljedelstva, ki tvori hrbenico gospodarstva te dežele.

3. Čedalje večji razmah dela za pomoč delavnemu ljudstvu.

4. Izvršitev načrta javnih del, s čimer bi bila podana možnost dela za vse.

Gospodje župani,

ob povratku na svoje sedeže nesite moj srčni pozdrav delavnemu ljudstvu, ki mi je ob priliki mojih številnih obiskov v pokrajinskih središčih prišlo naproti odkritosrčno in z izrazi hvaležnosti do Italije.

Strnite vaše vrste okrog italijanske zastave in liktorskega simbola, svetlih znamenj pravdnosti in gotove bodočnosti.

Bodite trdno uverjeni, da je sovražnikom človeštva Bog že določil konec.

V veri, v ljubezni do domovine, v lojalnosti do velike Države, katere del ste in bodete in ki se jo boste naučili čedalje bolj ljubiti, naj slovenski narod nadaljuje svoje delo za lastni blagor in za blagor bodočih rodov.

Tovariši,

Pozdrav kralju! Pozdrav Duceju!

Izredno lepi in pristrni potek proslave obletnice ustanovitve pokrajine in številna udeležba najvažnejših predstavnikov prebivalstva dokazuje, da se vse prebivalstvo pokrajine globoko zaveda pomembnosti tega jubileja. Prav tako je vse prebivalstvo v prvem letu lahko samo spoznalo in občutilo tako uspešno in pomembno javno delavnost, ki je posegla prav v vse panoge ustvarjanja. Vse preveč enodušna globoka hvaležnost, ne samo za izredno skrb v vseh zadevah prehrane, javnih del in socialnih vprašanj, ampak tudi zaradi naših različnejših upravnih in gospodarskih ukrepov, ki so zjamčili pokrajini napredek in razvoj prebivalstva, njegovim družinam pa varno in mirno produktivno življenje. Kakor je že delo pretega leta rodilo tako lepe in bogate sadove, tako bo tudi prihodnje leto prineslo še lepšo bodočnost. Besede Eksc. Visokega komisarja so nam prav zato najboljše porok. Vodilne smernice za prihodnost so tako jasne, da lahko razume vsak, da je edina in največja skrb oblasti ta, da se nam zjamči uspešna bodočnost in najlepši razvoj. Oblast pričakuje od vseh, ki opravljajo javno službo, da bodo to svojo častno nalogo upravljali z zavestjo, da delajo za skupnost in da morajo biti zgled slehernemu v

javnem udeleževanju in zasebnem življenju. Normalizacija gospodarskega življenja pokrajine bo pospešila delo tvornih sil zlasti v poljedelstvu. Javna dela bodo izboljšala gospodarske in življenjske razmere, hkrati pa bo pomoč delavnemu ljudstvu razširjena. Le od prebivalstva samega je odvisna bodočnost. Naj si vsakdo vzame k srcu naročila in svarila Eksc. Visokega komisarja, kateremu je te besede narekovala le velika ljubezen do naše pokrajine in skrb za dobrobit vsega prebivalstva.

Čestitke Zveznega Tajnika

Zvezni Tajnik Orlandini na dan proslave ni bil v Ljubljani in ga je na slovesnosti zastopal podprefekt David. Zvezni Tajnik sam pa je na dan proslave poslal Eksc. Visokemu Komisarju brzojavno naslednjo čestitko:

Ob prvi obletnici priključitve nove italijanske pokrajine Ti pošiljam navdušen pozdrav Crnih srca in Ti izražam svoje goreče tovariške čestitke. Živel Duce! — Zvezni tajnik Orlandini.

Uradni razglasi

Obvezno cepljenje proti davici

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, na podstavi zakona z dne 10. januarja 1930. in pravilnika ministristva za socialno politiko in ljudsko zdravje bivše kraljevine Jugoslavije z dne 28. marca 1930. o zašranju nalezljivih bolezni in cepljenju zoper nje, glede na svoji naredbi z dne 23. avgusta 1941-XIX št. 90 in z dne 23. oktobra 1941-XIX št. 132, glede na to, da je v Ljubljanski pokrajini med nalezljivimi boleznimi davica najpogostnejša, smatrajoč za potrebno, da se odredi obveznost cepljenja zoper davico na vsem ozemlju Ljubljanske pokrajine in po zašlanju pokrajinskega šefa za zdravstvo in ravnatelja Higienkega zavoda, odreja:

Člen 1. Cepljenje zoper davico je obvezno za otroke obojega spola med 18 mesecem in 10. letom starosti, bivaajoče na ozemlju Ljubljanske pokrajine.

Člen 2. Zoper davico je treba cepiti z difteričnim anatoksinom, ki vsebuje najmanj 25 A. E. na 1 cm³ in ki ne sme biti starejši od treh let.

Člen 3. Dobavo anatoksina za Ljubljansko pokrajino oskrbi Visoki komisarjat po predlogu pokrajinskega šefa za zdravstvo, upoštevaše število oseb, ki naj se cepijo.

Cepivo brani Profilaktični center pri Higien-skem zavodu v Ljubljani.

Člen 4. Če se uporablja difterični anatoksin a

25 A. E., se praviloma daje dva podkožna vbrizga, in sicer po 1 do 2 cm³ v razmaku 15 do 21 dni.

Ob morebitni potrebi profilakse je dovoljen, po presoji pokrajinskega zdravstvenega oblasti, še tretji vbrizg z 2 cm³ iste vrste anatoksina, in to 6 mesecev ali eno leto po drugem vbrizgu.

Če se opravljata cepljenje proti osepnicam in cepljenje proti davici sočasno, se uredi tako, da se prvi vbrizg anatoksina opravi sočasno s cepljenjem proti osepnicam, drugi vbrizg anatoksina pa po 15 do 21 dneh, ko se pregleduje uspeh cepljenja proti osepnicam.

Člen 5. Cepljenja so oproščeni, po presoji pristojnega okrajnega zdravnika, otroci, ki so slabotni, limfatični, jetični, z ledvičnimi obolenji, ki bolujejo za eksudativno diatezo, bolni na srcu in tisti, ki so že imeli davico ali bili cepljeni proti davici.

Člen 6. Javno cepljenje je brezplačno in ga morajo opraviti občinski zdravniki.

Če je oseb, ki naj se cepijo, mnogo, pomagajo okrajni zdravniki in zdravniki Higienkega zavoda.

Zasebni zdravniki smejo cepiti po naročilu otrokove rodbine, a vselej le ob gornjih pogojih. O vsaki ceplitvi morajo takoj, ko opravijo drugi vbrizg, poročati pismeno Higienkemu zavodu v Ljubljani in okrajnemu načelstvu ali mestnemu fizikatu in pri tem navesti ime, priimek, očetovo ime in starost otroka, izvor cepiva, uporabljeno metodo in število opravljenih vbrizgov.

V takih primerih se cepivo lahko dobi iz zaloge Higienkega zavoda za plačilo samo nabavnih stroškov.

Člen 7. Higienki zavod, okrajna načelstva in mestni fizikat morajo imeti vse cepilnice v natančnem razvidu.

Pred vsako redno cepilno dobo mora občinski anagrafični urad izročiti Higienkemu zavodu in okrajnemu načelstvu ali mestnemu fizikatu abecedni seznam vseh otrok, ki so dopolnili 18 mesecev starosti.

Člen 8. Listinam, predpišanim za sprejem v osnovne šole, se mora priložiti spričevalo o opravljenem cepljenju proti davici.

Za sprejem v klimatične kolonije in druge otroške skupnosti je potreben dokaz, da se je cepljenje opravilo vsaj en mesec pred prihodom v zavetišče.

Člen 9. Ravnatelj Higienkega zavoda, Ljubljanskemu županu in okrajnim komisarjem se poverjata izvedba te naredbe in določitev kraja, dneva in ure, ki in kdaj naj se opravi cepljenje.

Člen 10. Osebe, ki imajo nad obvezniki cepljenja očetovsko oblast, varuštvo ali skrbstvo, in vsi drugi, ki bi prekršili določbe te naredbe, se kaznujejo v denarju do 1000 lir.

Člen 11. Naredbi z dne 23. avgusta 1941-XIX št. 90 in z dne 23. oktobra 1941-XIX št. 132 se razveljavljata.

Člen 12. Ta naredba stopi takoj v veljavo in se objavi v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Podaljšava zastarelih rokov za menice

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi čl. 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na menični zakon bivše kraljevine Jugoslavije in smatrajoč za potrebno, da se v današnjih razmerah pri menicah podaljša zastaralni rok za regresno tožbo, odreja:

Člen 1. Za menice, izdane pred 1. aprilom 1942-XX, če imajo eden ali več ali vsi zavezanci svoje prebivališče na bivšem jugoslovanskem ozemlju, ki ni zasedeno po italijanski vojski in so menice domicilirane v Ljubljanski pokrajini, se podaljšuje zastaralni rok za regresno tožbo zoper vse zavezance, kjer koli prebivajo, na tri leta od dne protesta menice.

Člen 2. Določbe iz prednjega člena se uporabljajo tudi za menice, za katere bi bil zastaralni rok prišel teži po 6. aprilu 1941-XIX.

Člen 3. Ta naredba stopi v eljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ureditev racioniranja živil

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291, glede na svoje navedbe z dne 10. maja 1941-XIX št. 19, z dne 18. junija 1941-XIX št. 46 in z dne 15. julija 1941-XIX št. 68 in smatrajoč za potrebno, da se vzpostavi predpisi o ureditvi racioniranja živil odreja:

PRVI DEL

Porazdeljevanje racioniranih živil potrošnikom. — živilske nakaznice. — Nabavnice za posebne skupine potrošnikov.

Člen 1. Racionirana živila razdeljuje potrošnikom trgovci na drobno, zadruge, peki in gostinski obrati.

Člen 2. Za nakup racioniranih živil (redni obrok) v trgovini in za potrošnje živil v restavracijah, gostilnah in podobnih javnih obratih morajo potrošniki — izzete so zajednice iz člena 12. — uporabljati živilske nakaznice.

Živilska nakaznica je osebna in sestoji iz stalnega dela in iz dela z odrezki.

Stalni del obsega: a) navedbo lastnika; b) lastnikov naslov; c) zaporedno številko nakaznice; d) pečat občine in županov podpis.

Lastnik (ali njegov namestnik) mora svojo živilsko nakaznico podpisati na prostoru, ki je za to določen. Del z odrezki sestoji iz mesečnih ali dnevnih odrezkov; slednji so lahko razdeljeni na več delcev. Živilska nakaznica je lahko veljavna za enega ali več mesecev in se lahko nanaka na eno ali na več racioniranih živil.

3. Člen 3. Živilske nakaznice izdajajo preskrbovalni uradi občin, kjer ima potrošnik svoje stalno prebivališče, na podstavi prijav o njih družinskem staležu, ki se morajo vedno dopolnjevati s podatki, predpisanimi v členu 4. naredbe Visokega komisarata z dne 12. avgusta 1941-XIX št. 84.

Občinskim preskrbovalnim uradom dobavljajo živilske nakaznice Pokrajinski prehranvalni zavod na podstavi njihovih mesečnih zahtev.

Živilske nakaznice s predpisanimi podatki morajo občinski preskrbovalni uradi vročiti upravičencem na domu najkasneje na dan pred dne, ko dobe veljavo. Razdeljevalci se morajo pripraviti o obstanku neslovnikov in da se ti niso preselili drugam, in si morajo dati potrditi prejem nakaznice po prevzemniku (družinski poglavar ali njegov namestnik).

Duplikati živilskih nakaznic se ne smejo izdajati brez odobritve, ki jo izda Pokrajinski prehranjevalni zavod v primerih, ko se ugotovi, da je bila nakaznica uničena po višji sili.

Občinski preskrbovalni uradi morajo voditi prejemni in oddajni vpisnik za živilske nakaznice, ki jih dobijo od Pokrajinskega prehranjevalnega zavoda. In morajo — do vsteteja 10. dne vsakega meseca — dostaviti Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu izkaz o razdeljenih živilskih nakaznicah, z nerazdeljenimi nakaznicami vred.

Člen 4. Potrošnikom, ki imajo zalogo racioniranih živil, se morajo izdati živilske nakaznice brez odrezkov za živila, katera imajo.

Nadaljevanje v prih. številki.

Pogled po slavnostni dvorani vladne palače med proslavo obletnice ustanovitve Ljubljanske pokrajine

Prvi kino v Ljubljani je bil – zvočen

To in ono iz katastrskih občin mesta Ljubljane

Očrtali smo meje in zanimivosti katastrske občine Ljubljana-mesto. Na desnem bregu Ljubljanice proti vzhodu meji na njo kat. občina Poljansko predmestje, ki je po površini zelo obsejna. V tem predelu mesta živi zvrstni samozavesten rod, odločni in ponosni so mešarji, ki po največ prebivajo v tem predmestju, ko imajo potem najbližje do svoje ponosne stavbe — mestne klavnice. Kako gre meja te kat. občine?

K. o. Poljansko predmestje meji pri Zmajskem mostu ob k. o. Ljubljana-mesto in gre črta tik Mahrove hiše naprej na Grad, od tam ob robu drevoreda tako, da so travniki na severnem pobočju že pod to občino, nato meja krene po Vožni poti nad dol na Magistrom do Gruberjevega prekopa in na nje desni breg, tako da je sedaj prekop pod to katastrsko občino. Meja pride potem do posestnice in gostilničarja Novaka, do takozvane Soteske, od tam zavije čez kanal in gre mimo gradu Turn (Kodeljevo) po stari strugi Ljubljanice in čez njo do nekdanjega mлина (Hribarjeva tovarna). Zavije od tam ob levem bregu navzgor ob bolnišnici naprej po Sv. Petra nasipu nazaj do Zmajskega mostu. Tako je prilično meja te kat. občine.

Nekdanjo Mahrovo hišo in staro gimnazijsko poslopje na sedanjem Vodnikovem trgu je vezalo nizko, prilično poslopje, ki so mu stari Ljubljančani nadeli ime »havboht«. Tu je bila namreč v letih, ko je nastopala meščanska garda, glavna straža. V tem poslopiju je bila pred potresom dolga leta nastanjena osnovna ali elementarna šola, v katero so pohajali mnogi Ljubljančani, ki so danes že sivolasi starčki. Ti kaj radi pripovedujejo o tej šoli in kratko pravijo: »Ko sem hodil še v šolo na havboht, takrat so bili časi!«

Od »havbohta« je človek prišel čez cesto na »Jarmarski place«, sedaj Krehov trg. Na prostoru so bili v starejši dobi živalni seimi,

na katere so prihajali kupci in prodajalci iz daljnih krajev. Na leto so bili tu 4 veliki seimi. Pisani štanti so se vrstili na vse strani in daleč v Poljansko cesto. Pa tudi pred Mahrovo hišo in gimnazijo. Na tem prostoru so se tu in tam ustavljali tudi razni cirkusi. Stare Ljubljančanke pripovedujejo, kako so pred več kot 50 leti kot otroci hitele v cirkus, ki je imel prvi potujoči kino. Skoraj vse predstave v kinu so bile vedno nabito polne. Grmenje topov so posnemali na ta način, da so zadaj za aparatom pod veliko platio ljubljanske barabice razbijale in tolkle po debelih plohih in tako naznačevale topovske strele. Ko smo že pri kinu, naj omenimo, da je Ljubljana dobila prvi svoj kino v modernejši konstrukciji okoli 1. 500. Podjetni Anton Dezhenghi, majhen, a simpatičen mož, rodoljub iz Pole, je napravil kino v prostorih, kjer je sedaj Prelogova trgovina na vogalu Tavčarjeve ulice in Trstve (sedaj Bleiweisove) ceste. Anton Dezhenghi je bil lastnik velikega kolezijskega poslopija in hiše, kjer je sedaj Batina palača in kjer je bila poprej Jadransko-podunavska banka.

Na prostoru, kjer stoji sedaj Mestni dom, so bila včasih nizka, prilična skladišča. Tam so imele svoje shrambe tudi bizoviške perice, ki so sedaj razkrojene po mestu. Bizovičanke so imele takrat tam svojo centralno zbirališče. Sedaj se zbirajo na dvorišču Perdanove hiše, pri Belem volku in še kje drugod. Mestni dom je dal sedajti župan Ivan Hribar. V veliki dvorani so bila dostikrat zanimiva zborovanja in tudi poučna predavanja. Bili so mnogokrat prav viharji politični šodi. Tu in tam se je v tej dvorani primerila tudi kakšna huda šala. Pri nekaterih državnoborskih volitvah za dunajski parlament je nastopil kot samostojen kandidat tudi sodavčar Kunčič iz šestpeterskega predmestja. Šaljivo je govoril svojim zborovalcem in jim obljubil: »Ko bom izvoljen, bom prvo poskrbel, da odpravimo ljubljansko meglo. Npr. spravili bomo velike kluhe in vanje pograbimo vsa megla.« Dobil je pri volitvah 1 glas.

Letošnje nade ljubljanskih čebelarjev

Ljubljana, maja.

Znano je, da se lani naši čebelarji, tako ne ljubljanski in okoliški, kakor tudi ne dolenski in notranjski, torej v vsej Ljubljanski pokrajini nikjer, niso preveč pohvalili z uspehi čebelarjenja, saj skoraj nikjer noben panj ni dal toliko medu, da bi si ga mogel čebelar enkrat namazati na kruh. Edina izjema je bila morda v Beli Krajini, kjer so pač ugodnejše vremenske razmere. Dosti bolj srečni so bili čebelarji s Krasa in iz pokrajin Trieste in Gorizia, ki imajo pač tudi ugodnejše podnebje, povrhu tega pa so lani posejali izredno mnogo ajde, ki je krasno uspevala in cvetela, tako da so imele čebelice dovolj paše. Zaradi slabega uspeha čebelarjenja je dosegel pri nas med čvrsto ceno, dasi je bil skoraj ves še iz starih zalog ali pa uvožen iz drugih pokrajin.

Smola naših čebelarjev v lanskem letu je bila tako rekoč slučajna, saj je vse rastlinje prav lepo cvetelo in tudi spomladi ni bilo močnih slani, tako da bi bilo pričakovati vsaj zadosten, če ne že izvrsten uspeh. Toda vsako cvetje ima svoj čas, ko medu, in le tedaj morejo pridne čebelice nabirati medu tudi za zalogo, katere se veseli čebelar. Toda lani je bil vedno prav tedaj dež, ko je cvetje medilo in čebelice niso mogle na pašo. Spomladansko cvetje je bilo tedaj v razcvetu, ko je deževalo, kar velja zlasti za sadno drevje, prav tako tudi poletno travniško cvetje. Sicer od pravlanske in poletne paše prav čebelarji nimajo nikoli dovolj koristi, ker ta med ponavadi čebelice porabi za se. Upanje čebelarjev je jesenska paša. Tako tudi lanske cvetje ajde ni dalo zaželenih uspehov. Sicer so lani kmetje po okoliščini posejali sorazmerno le malo ajde, ker so jo zdajna leta pač bolj opuščali. Sedaj, ko je žitna hrana zopet pridobila na ceni, je upati, da bodo kmetje nedvomno tudi okoli Ljubljane po pšenici posejali več ajde, ne pa repe, kakor so imeli zadnja leta navado. Z večjimi posevki ajde pa raste tudi upanje čebelarjev. Tudi drugo upanje čebelarjev, namreč medeča hoja, je lani odpovedala. Čebelarji so v izjansko vasi, v bližini krških gozdov, navzvalj mnogo panjev, nekateri kar cele uljake, toda prav tedaj, ko je hoja cvetela in medila je deževalo kar deset dni skupaj in ves trud čebelarjev je bil zaman.

Nešteto panjev bi letos poginilo, ker ne bi imele niti zase dovolj hrane, kaj šele za posladkanje

čebelarjem. Da se prepreči umiranje čebelic na debelo, je posredoval sam Ekce. Visoki komisar pri oblasteh v Italiji in te so našim čebelarjem prekrebele po znani ceni dovolj denaturiranega sladkorja, namreč takega, ki mu je bil primešan odotoček česna. Tak sladkor so seveda ni dal uporabiti za ljudsko prehrano in je ves prišel v prid čebelarjem. Tako so bili rešeni nešteti panji.

Ljubljanski čebelarji so tako rekoč bolj amaterji. Malokdo računa pri čebelarjenju tudi z dobičkom, dasi so med njimi nekateri pravi veščaki, toda čebele goje le bolj iz ljubezni do ljubkih živalic. Zatrjujejo pa, da zadnja štiri leta še noben ljubljanski čebelar ni kaj prida medu dobil. Nekateri so jih pošiljali celo v daljino Prekmurje nabirati, ter se niso bali velikih stroškov, samo da so svojim čebelicam privoščili nekoliko prave paše in pristne naravne hrane. Ako boče kdo računati pri čebelarstvu na dobiček, mora tudi v čebelarstvo vložiti veliko denarja. Veliki čebelarji imajo po 200 do 300 panjev in če pridejo leta slabe paše, kakor so bila zadnja štiri leta, je treba pač za vsak panj vlagati tudi 10 do 12 kg denaturiranega sladkorja. Sedaj naj pa vsak računa, koliko to stane.

Iz raznih znamenj pa sklepajo, da bodo čebelarji letos imeli bolj ugodno leto. Prvič ni mogoče, da bi na naših tleh, kjer je čebelarstvo tako rekoč doma, že peto leto ne imelo uspeha, drugič pa je upati, da bo kljub sedanjim hladnim dnevom druga polovica maja in tja v poletne mesece toplo vreme. Glavno je za čebelarje, da ne dežuje nehalno v drugi polovici avgusta in v prvi polovici septembra. Dalje bomo na Barju zasidli mnogo sončnice, posadili so mnogo medujskih vrh, za ostale vrbe pa so prepovedali obrobje, da se ne sramez namene, temveč mora ostati čebelicam za pašo. Tudi so ljudje letos zasidli sadimerno mnogo več fižola in graha ter bolj očistili nadpovnjake, kar vse bo dalo čebelicam dobro pašo, enako bo tudi več ajde posejane. Upati je torej, da bodo čebelarji letos bolj zadovoljni, kakor so bili lani in kakor sploh zadnja leta, ter da se bodo v jeseni s čebelicami vred veselili mnogih panjev sladkega medu.

V vsako hišo »Slovenca«!

Sirarstvo v Tolminu stopa v deseto leto delovanja

Tolmino, v maju 1942.

Sirarstvo v naši pokrajini dobiva svoje strokovnjake iz sirarske šole v Tolminu. Ta zavod je sedaj v desetem letu svojega obstanka in tečaj za sirarje, ki se ravno vrši na tej šoli, je deveti v tej vrsti.

Ta kratka leta so zadostovala, da se je zavod uveljavil. Sirarska šola in urad Pokrajinskega kmetijskega inšpektorata v Tolminu tvorita temeljno podlago za vse sirarstvo, ki živi in se razvija v goratem predelu naše dežele, kjer sta mlekarstvo in živinoreja bistveni del vsega gospodarstva.

Pridelek mleka v naši pokrajini znaša na leto prilično 500.000 kvintalov. Od tega se okrog 250.000 kvintalov v vrednosti 25 milijonov lir predela v sirastvu. Živiljenjska važnost sirarske industrije za naše gore je s temi številkami jasno podana, saj je sirarstvo skoraj najvažnejši vir dohodkov za našega hribovskega kmeta.

Takoj po zadnji svetovni vojni je delovala v naši deželi komaj dobra desetletnica mlekarstva. Danes ji je okrog 150, ki so vse pravilno in racionalno opremljene in izdelajo okrog 7000 kv. sirar, 5000 kv. masla in 2500 kv. skute.

Zboljšanje naše mlečne industrije je v prvi vrsti tehnično vprašanje in odvdi od resne in pravilne vzgoje strokovnjakov: vsaka mlekarica mora imeti večšega sirarja, ki je kos svoji težki nalogi in zna delati po modernih, strokovnih pravilih Vzgojati izšolane in izvežbane sirarje strokovnjake, to je namen in cilj tolminske sirarske šole, ki se je rodila leta 1933 na pobudo Pokrajinskega korporativnega sveta in bivše Kmetijske šole.

Pokrajinski korporativni svet je dal zgraditi šolsko poslopje in dovolil v to 200.000 lir,

ministrstvo za poljedelstvo in gozdove je pa s 100.000 lirami poskrbelo za potrebe in finančiranje šole skrbje oba že navedena dobrotnika, potem pa še: Deželna uprava občine Tolmino, Konzorcij mlekarja za Soško dolino in nekdanji Mont.

V šolskem poslopiju sta dva ločena oddelka: industrijski in učni. V prvem so mlekarica, maslarna, hladilnica in kleti, v drugem pa šolska soba in kabinet za preiskavanje mleka.

V juniju 1. 1933 je takratni državni podtajnik za kmetijstvo Marescalchi slovesno otvoril, v januarju 1934 se je pričel pa prvi teoretično-praktični tečaj za sirarje, ki je trajal 4 mesece in ga je posejalo 20 gojencev. Od takrat se vsako leto ob istem času otvori nov štirimesečni tečaj, katerega obiskuje skoraj vsako leto prilično 20 naobrazbe željnih kmetičkih fantov.

Učni načrt tega štirimesečnega tečaja predpisuje za vsak dan 9 ur pouka in sicer 5 ur teoretičnih predmetov, 4 ure pa praktičnih vaj. Poučujoče se vse panoge, ki so v zvezi s sirarstvom, ter izdelovanje masla in raznih vrst sirar, poleg tega tudi računovodstvo, v kolikor ga potrebuje živinorejec in kmetički gospodar. Na tečaj se sprejemajo mladeniči od 18 do 35 let, ki so dovršili najmanj 4 razrede ljudske šole. Ob zaključku tečaja morajo vsi gojenci položiti teoretični in praktični izpit iz vseh predmetov, ki so jih obdelovali med tečajem. Kdor izdela izpit, dobi spričevalo, ki ga proglašajo za sirarja.

Tako skrbi naša sirarska šola za izboljšanje naše sirarske industrije in priznati moramo, da so veščaki, ki nam jih je vzgojila, že mnogo pripomogli k dvigu našega sirarstva.

Kaj morajo vedeti »mestni kmetovalci« in vrtnarji

List »Sadjar in vrtnar« prinaša v zadnji številki zelo umestna opozorila vsem tistim, ki se v skladu s sodobnimi zahtevami bavijo s sadjarstvom in vrtnarstvom. Takole pravi:

Zelo napačno ravna oni, ki ušadi od vzpodbudnih napovedi in vzgledov seje in sadi na svoji vrtni parceli, kar koli mu že pride pod roko. »Obdelajte vsako ped zemlje, ne zavrzite nobene sadike, posadite še one, ki jih drugi ne marajo več...« — tako in podobno čitamo večkrat v naših dnevnih časopisih. Prav bo, če se pri tem spominimo tudi starih, preizkušenih naukov: v dobrem semenu je pol uspeha — kakršna semena, takšna žetev. Tudi za saditve to velja. Nikar ne sadimo bolehnih in slabokrvnih sadič! Saj ne sadimo bolehnih in slabokrvnih sadič! Saj ne sadimo za bavo, ne obdelujemo zemlje zaradi krovne teلودbe, danes je prvo in glavno, da si s svojim trudom pridelamo več hrane, dobrega in okusnega živeča.

Bodimo skrbni, ne površni, in kjer pri semenih in sadikah še lahko izbiramo, bodimo tudi izbirični! Bodimo skrbni in previdni, ko si nabavljamo semena; saj kdor si da truda, še vendar tu in tam najde dobro in zanesljivo seme, kakršno si želi. Pač pa z dobrimi semeni varčujemo: sejno v vrste, v pravo glibino in v pravem času! Upoštevajmo Zelenjadni izbor, ravnamo se po premišljenih navodilih, ki nam jih daje Sadjar in vrtnar! In rajši sadimo drugo vrsto zelenjave pa dobre sadike, kakor pa bolehe in okužene sadike, ki nam jih kdo daje magari zastojni! Če ni te in one zelenjavi v spodobni kakovosti, potem vzemimo rajši drugo. Tako trda pa pač ni, da bi vsake ne bilo dobri pripravne semena in sadike. Vsekakor je torej potrebna primerna skrbnost in treba je tudi nekaj znanja!

V naših naših dnevniki ponatiskujejo članke in navodila iz strokovnih časopisov. To je gotovo zelo koristno in najbolj prav; mnogi ne berejo strokovnih časopisov in propagande v dnevnikih je vendarle najuspešnejša. Ponatisti so koristni zlasti tudi zato, ker mnogi ljudje nimajo zaupanja v članke, ki dajejo nasvete v strokovnih časopisih, a niso podpisani. Letošnja propaganda za pridelovanje vrtnin kaže že očitne uspehe. V Ljubljani skoraj ni več praznega prostora, ki je količkar sposoben za obdelovanje in bi še ostal v pušči. Zlasti spomladi so se Ljubljanci lotili z vso vnemo prekopavanja in čiščenja zemljišč. Seveda, bolje so pa storili oni, ki so si pripravili zemljo za setve in saditve že jeseni; že pozimi so si vzeli na pomoč kakšno strokovno knjigo in se preskrbeli tudi s semeni. Kakor nalašč za te čase je namenjena znanja inž. C. Jeglič. Kdor jo ima, jo pohvali, ker ga res praktično vodi pri ureditvi vrta in pri opravljanju vrtnih del.

Važna so zlasti opozorila glede priprave dobre zemlje in navodila, kako je treba izkoristiti vrtno gredico. V tej knjižici je tudi zanesljiv pouk, kako je treba vzgajati in gojiti raznovrstna zelenjadna plemenja, podrobno so opisane sorte Zelenjadnega izbora.

Mnogi so torej žele spomladi začeti obdelovati pušto zemljo. Nimajo gnojila na začetku, hodoječi pomagati z umetnimi gnojili. Ta umetna gnojila pa lahko tu in tam dobiš kot koristilo, ker danes ni vselej mogoče dobiti takšnih, ki bi bila dovolj prikladna za raznovrstno zelenjad. Zato je pa treba gledati na to, da si vsak vrtnar začne takoj pripravljati kompost. Kako potrebna bi res bila Ljubljani kompostarna za pridelavo smeti! Zemljo za pridelovanje je treba temeljito pripraviti in jo stalno zboljševati: plitvo plast dvigniti in obogatiti, mokro zemljo drenirati s podstipanjem grušča, dračja, starih premogovih ugaskov itd. Le na skrbno pripravljeno, udeleni in rodovitni zemlji uspejajo žlatne vrtnine, na surovi in mrtvičasti pa bo usihal tudi najnavadnejši fižol. Kdor pa ni utegnil o pravem času zemljo dovolj pripraviti pa seje še malo vredno seme ali sadi slabotne, bolehave sadike, naj se nikar ne čudi, če bo za ves svoj trud in delo poplačen z — razočaranjem.

Delovanje Pokrajinskega podpornega zavoda

V soboto zvečer se je na sedežu Pokrajinske podporne ustanove seel upravni odbor tega zavoda. Po čitanju zapisnika prejšnje seje je dal predsednik podrobno poročilo o podpiralnem delu, ki se je izvršilo pretekli mesec in je v teku, da bi mogli občinski odbori vedno boljše funkcionirati ter zagotoviti podpore onim, ki bi prišli v potrebo. Nato je odbor odobril nekatere spremembe v proračunskem predlogu ter je obravnaval in odobril 17 proračunov občinskih podpornih ustanov.

Končno je obravnaval nekatera osebna vprašanja.

Uvoz tiskarskega papirja. Uradni list v Romi objavlja dekret, s katerim je dovoljen uvoz tiskarskega papirja za one tiskovine, ki so namenjene inozemstvu. Ta uvoz je dovoljen začasno za dobo 6 mesecev.

Julijska ljudska banka v Triesteju, katere predsednik je Fran Petrin, izkazuje za lansko leto pri bilančni vsoti 28.24 milij. lir čistega dobička 102 tri- eoč 705 lir. Ta banka je nastala lani iz fuzije dveh denarnih zavodov.

KULTURNI OBZORNIK

Ljubljanska drama: Ifigenija na Tavridi

Uprizoritev Goethejeve »Ifigenije na Tavridi« v naši Drami je bila eden izmed dogodkov tiste vrste, ki po njih lahko presojamo umetniško sposobnost in vrednost našega gledališča. Pa tudi samo po sebi je pomnilo to delo po dolgi vrsti manj pomembnih iger sprotile in zadoščenju za vsakogar, ki išče v gledališču višje skladnosti med igro in idejno ter pesniško pomembnim besedilom. O tej Goethejevi dramski pesnitvi, kakor bi »Ifigenijo na Tavridi« še najlažje označili, pač lahko trdimo, da je umetnina, ki nudi res žlahten užitek pesniške lepote in vsebinske občutenosti. Delo sicer za nas ni novo, saj je prvi prevod M. Valjavca nastal že skoraj pred stoletjem. Po prejšnji svetovni vojni pa je pripravil nov, sodobnejši in bolj pesniški prevod Fran Albrecht, ki je bil za osnovo tudi letošnjim predstavam.

Goethejeva »Ifigenija na Tavridi« velja za najčistejšo delo pesniškega klasicizma, kakor imenujemo prizadevanje njegovega časa, da se oživi v umetniški načela antike, ki naj bi zopet postala vzor življenja in oblikovanja. To prizadevanje, ki je bilo z razvojnega vidika že samo po sebi anahronistično, je razen tega temeljilo na zgodovinski zabli, ki je bila posledica entuziasma vere v duhovno enotnost antike, tako da so nekateri naravnost istovetili na primer humanizem in grštvo. Kakor je razvidno iz »Ifigenije«, je zapeljal ta nazor tudi Goetheja; a ravno »Ifigenija« nam najprej kaže, da so bile njegove navdušene sanje zgodovinska utvara. Pri tem ni treba misliti toliko na tisto znano nesoglasje med antično heroičnim predmetom in modernim poimovanjem osrednjega etičnega in dramskega spora, ampak nam bo stvar pojasnila lahko predvsem konfrontacija njegovega dela v Evripidom, iz katerega je Goethe predvsem črpal

snov za svojo pesnitev, ter s Sofoklejem, čigar Neoptolemos v »Filoktetu« (glej Mentor, letnik 1913-14) je antična vzporednica Goethejevi Ifigeniji v etičnem smislu, kakor vobče spominja Goethejevo vzvišeno poimovanje življenja v tem delu bolj na idealizem in etična brezpozolnost drugega, kakor na naturalizem in etični relativizem prvega.

Goethe je v svoji lirski drami, posebno v podobi Ifigenije, poudaril ideal plemenite in popolne človečnosti, s čimer naj bi bila v skladu tudi premerjena ubranost oblike. Fabulo je v glavnem prevzel iz Evripida, ki mu je bil zvest tudi v tem, da je obdržal v bistvu obe osnovni dramskega spora, to je prepoznanje (anagnorizis) in spletko (intrigo). Toda težiče Goethejevega dela vendarle ni v dramski fabuli, katerega je po Evripidu obnovil z izrednim čustvom za arhitektoniko delov, nastopov posameznih oseb ter vobče za simetrijo v zgradbi. Njegova poglobljena skrb velja tedaj obliki, ki pa mu je le zunanja podoba notranje urejenosti v smislu harmonične človečnosti. Leta se mu razodeva v neskaljeni čistosti misli in čustva, v razpovedanju in bratstvu, a pot do tega cilja nam kaže deviška in neomadeževana pšenost, katere vzvišeno podobo je ustvaril pesnik v Ifigeniji. Zato se je moral v marsičem odmakniti od vira, iz katerega je zajemal. Če je za Goethejevo poimovanje odrske somernosti značilno že to, da je razdelil pripovedovanje o usodi Agamemnonove hiše med Oresta in Pilada, pa je z vsebinskega vidika še važnejše, da začetnik spletko proti kralju Toasu in Ifigeniji, kakor pri Evripidu, ampak Pilad. To je bilo potrebno zaradi etičnega poudarka, ki ga je dal pesnik svoji Ifigeniji. Kakpada se nam sprito tega upira tisto izigravanje nemškega duha proti grškemu, češ da je Goethejeva Ifigenija v nasprotju z grško krščanska. To je sicer res, a le, če primerjamo njegovo podobo z Evripidom, ne velja pa splošno za etično ocenjevanje grškega duha. Prej omenjeni Sofoklejev Neoptolemos je priča, da je tudi antično gledališče že poznalo plemenitega človeka, ki ni zmožen laži. Vendarle pa to dejstvo govori prav tako zoper Goethejevo klasicistično apoteozo grštva, ki ga je v tej

drami zvezal s predstavo idealne človečnosti ter jo poudaril nasproti »barbarstvu«. Ta vzporeditev je v vsi pesnitvi najbarbarji prečiščevalna in jo občutimo kot prisiljeno. Sicer pa jo je avtor sam poudaril bolj v tezi in fabuli kakor v umetniški označitvi.

Zato je režiser g. Jože Kovič, ki je težko uprizorljivo delo postavil na oder v prav zadovoljivi obliki, ravnal pravilno, da ni ločeval Grkov (Ifigenija, Orest, Pilad) in barbarov (Toas, Arkas) po zunanji podobi, saj bi to nasprotovalo tako Goethejevemu besedilu kakor stilnemu principu dela, ki se najjasneje razodeva v pesniški ubranosti in skladnosti vseh delov. Ohranitev tega pesniškega bistva je bila režiji očitno prva skrb, prav tako pa tudi teženje po ravnotežju med dramsko fabulo in pretežno lirčno izpovedjo. Tako je predstava, ki jo je podpiralo tudi stilizirano prorišče po načrtih g. inž. arh. Franca, učinkovala kljub pomanjkanju zunanje dejavnosti odprsko pesni. Posebej naj omenimo pozornost pesniški besedi, saj je v nji največja vrednost pričujočega dela. Na splošno je bila recitacija verzov pri vseh igralcih prav dobra, le včasih smo pogrešali ubranosti med deklaratornim principom in skladnostjo posameznih stavkov; a to je morda nekoliko tudi krivda prevoda. Mani so ugajali nekateri teatralni domisleki (hoja po odru, razne poze) in pripomočki (zastareli in neučinkoviti žarometi).

Zasedba je bila vobče srečna. Posebej nas je zanimala osrednja vloga Ifigenije, v kateri so izmenoma nastopile kar tri igralke: ga. Mila Saričeva, Elvira Kraljeva in Mileva Boltar-Ukmarjeva. (Konec prih.)

Koncert čelista Brunellija

Med umetniško najbolj dovršene solistične koncerte letošnje sezone lahko mirne duše uvrstimo koncert, ki ga je priredil čelist Nerio Brunelli. Čelo spada med instrumente, ki so učencu nekako najdlje časa zaprti; ko pa enkrat dojamemo bistvo njegovega tona in se mu odste vsa njegova skrita lepota, bo zajemal poslušalstvo z njegovim blestečim strastnim tonom bolj kot na kakem drugem instrumentu; to

tem bolj, če doseže vsaj približno tako visoko tehniško in umetniško stopnjo popolnosti v obvladovanju tega instrumenta, kot jo je pokazal imenovani umetnik. Prav za prav se takle koncert izmika ocenjevanju; ne samo tistemu, ki ima slab prizvok v smislu »kritiziranja«, ampak tudi onemu, ki obstoji v naštevavanju pozitivnih vrednot izvajalca. Poslušalec ima ob koncu koncerta vtis po ničemer motenejši ugodja in mu ni do tega, da bi te vtise razčlenjeval in iskal po njih vzrokih. Vendar, če bi hoteli, kot navadno, poudariti glavne umetniške odlike čelista Brunellija, da o tehnični strani sploh ne govorimo, bi bile nekako te-le: absolutna čistota tona tja do najvišjih leg; instrument mu v resnici poje, pa naj bo to v temnih nižinah ali pa v legah, kjer dobi ton skoraj že violinski značaj; osvaja ječ je ton njegove kantilene, ki mu nepretrgano poje in se ne zlomi niti na mestih, kjer bi poslušalec to se ne naravi instrumenta ali skladbe pričakoval; tudi ob poslušanju umetnika kot je Brunelli se poslušalec vedno znova prepriča, da je moč tega instrumenta ravno v dolgosapni kantileni; hitri lomljeni akordi in druga v poglavje pasaže spadajoča izrazna sredstva ne pridejo toliko do sedaj. Če razven teh odlik poudarimo še izrazito umetniško osebnost izvajalca, ki skladbe suvereno oblikuje, smo vrednost tega koncerta v glavnem označili.

Na prvem mestu smo slišali Straussovo sonato op. 68. Skladba je harmonično pestra, po domislekih včasih kar poljudna; tehnične možnosti instrumenta temeljito izčrpa. Paradisi-jozna Siciliana je mehka, zasajana skladba. Boccherinijev rondo kakor tudi njegov koncert v D-duru sta za dobo nastanka značilni skladbi in kažeta skladateljevo prirodno veselje do čistega muziciranja; v koncertu so kadence v vseh treh stavkih Brunellijeve; tehnično so virtuosno pisane, slogovno se dobro prilagajajo Boccherinijevemu izrazu. V zadnjem delu je umetnik pokazal še štiri karakterne skladbe skladateljev Alfana, Schumana, Debussya in Rimski-Korsakova. Pri klavirju ga je spremljal R. Simoncelli; v njem smo spoznali prvostopenjskega spremljevalca z umetniško čutečo dušo, ki pa zna vedno dati prednost glavnemu solistu.

Droblne novice

Koledar

Torek, 5. maja: Pij V., papež; Irena, mučenica; Maksim, škof; Evlogij, škof; Peregrin, mučenec; Silvan, mučenec.

Sreda, 6. maja: Janez Evang. pred Latini. vrati; Benedikta, devica; Ebert, škof; Evodij, škof in mučenec.

Novi grobovi

† V Ljubljani je mirno v Gospodu zaspala gospa Ivana Paulin. Pogreb bo v torek, 5. maja z 12, kapela sv. Andreja, na pokopališču k Sv. Križu.

† V Savljah pri Ljubljani je umrl gospod Ivan Kregar, posestnik. Pokopali ga bodo v sredo, 6. maja ob 10 dopoldne na pokopališču Sv. Jurija v Stožicah.

† Janez Pogorelec. Dne 30. aprila t. l. je umrl ugledni posestnik in gospodar v Planini pri Rakcu g. Janez Pogorelec p. d. Klemenčev oče. Bil je pokojnik je dočkal visoko starost 82 let. Vse življenje mu je bilo izpolnjeno z neumornim delom v domačem gospodarstvu in s skrbjo za številno družino, katero je najlepše vzgojil. Pred leti je sodeloval v občinskem odboru kot odbornik, dolgo vrsto let pa je bil tudi cerkveni ključar pri domači župni cerkvi. Pokopali smo ga preteklo soboto, dne 2. maja 1942. Kako je bil pokojnik spoštovan, je pokazala množična udeležba pri pogrebu. Naj počivajo v miru! Zlajočim naše iskreno sožalje!

Uažna novost!

Prva poljudna izdaja friziških spomenikov z natančnimi znanstvenimi pojasnili za širše kroge, prva poljudna znanstvena ocena njih globoke vsebine in lepe knjižne oblike. Je nova knjiga znanega raziskovalca slovenske starosti dr. FRANCA GRIVCA.

Zarja stare slovenske književnosti

(Friziški spomeniki v zarji sv. Cirila in Metoda). 64 strani. Broš. 12 lir, kart. 18 lir. Založba LJUDSKE KNJIŽARNE V LJUBLJANI. Pred Skafjo 5.

menega, 43 kg vazelinskega olja in 61 kg lanolina v skupni vrednosti 9206 lir. Zaradi tega vloma sta bila obsojena pred malim senatom: zidar Albert na 10 mesecev strogega zapora in soboslikar Herman M. na 1 leto robije.

— Od doma je pobegnil 12 letni deček, oblečen v preprosto obleko z dolgimi hlačami sivkaste barve, obut v lesene coklje. Govori ljudem, da nima staršev. Kdor bi ga videl, naj javi očetu Alojziju Papiču, Bereča vas, pošta Suhor pri Metliki.

Ljubljana

V cerkvi sv. Florijana je v torek, 5. maja celodnevno češčenje presv. Rešnjega Telesa. Sv. maše bodo ob pol sedmih, pol osemih, in ob devetih. Zvečer ob pol šestih litanijs in zahvalna pesem.

— Bratovščina sv. Rešnjega Telesa bo imela svojo mesečno pobožnost v četrtek, 7. maja, v uršulinski cerkvi. Zjutraj ob šestih bo sv. maša z blagoslovom za žive in rajne člane bratovščine. Vsi udeleženci pobožnosti, ki so v bratovščini sv. Rešnjega Telesa, imajo ta dan popolni odpustek pod navadnimi pogoji.

— 60 let šole Glasbene Matice. V petek, dne 8. t. m. se bo vršilo v mali filharmonični dvorani javno predavanje pod naslovom »60 let šole Glasbene Matice«. Predavanje bo pojasnjevalo 56 skriptičnih slik. Predaval bo pojasnjeval 56 skriptičnih slik. Predaval bo pojasnjeval 56 skriptičnih slik. Predaval bo pojasnjeval 56 skriptičnih slik.

— Slana. V ponedeljek zjutraj je padla v Ljubljani in v okolici precej močna slana, kljub temu, da je bila nad mestom zjutraj megla. Ta izredni naravni pojav se da razlagati z mrazom, ki v jutranjih urah še vedno vlada pri nas. Slana je škodovala predvsem češnjam, ki so že v polnem cvetju, ni pa napravila škode drugemu sadnemu drevju, ki se povečini še ni razcvetelo, prav tako ne zgodnji zelenjavi in ne grahu, ki mu zgodnja slana ne škoduje. Krompir in fižol pa še nista zunaj, tako da tudi njima slana ni mogla škodovati. Slana je že na vse zgodaj izginila.

— Dar. Rodbina Emanuela Josina, fin. blag. ravnatelja v Ljubljani, je darovala namesto cvetja na krsto blagopokojne gospe Marije Dolenc, rojene Hofbauer, za mestne reveže 100 lir. Srčna hvala!

— Za mestne reveže je industrialec g. Franc Bonač podaril 200 lir v počaščenje spomina pok. g. Antona Sušteršiča, z istim namenom je pa nakazala trgovina Iv. Bonač 150 lir; arhitekt I. S. iz Ljubljane je podaril 500 lir namesto cvetja na krsto g. dr. Srečka Puherja, g. inž. Zdenko Kokalj iz papirnice v Vevčah je pa z istim namenom podaril 100 lir. Mestno poglavarstvo izreka dobrotnikom najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

— Mavrohi na trgu. Pretekli teden so se na trgu pojavili prvi mavrohi. Venček mavrohov je bil po 4 lire. Bili so prav lepi in veliki. Kupila jih je iz radovednosti neka mlada gospa. In v tramvaju je prišel pogovor o teh okusnih gobah. Mlada gospa je pripomnila: »Vedno sem mislila, da mavrohi rastejo po travnikih v ravni.« Lepi mavrohi n. pr. rastejo po mnogih notranjskih lažih in goratih senožitih ob grmovju in v posebno ob grmičastih plotovih, kjer jih dobe, ko ljudje snažijo laze in senožit.

— Nakaznice za semenski fižol določeni, ki so vložili prošnje zanj, današnji torek, 5. t. m. na mestnem gospodarskem uradu v sobi št. 36 v II. nadstropju Beethovnova ulica št. 7, in sicer od 8. do 9. interesev z začetnimi črkami primkov od A do D od 9. do 10. od E do J, od 10. do 11. pa od K do M. V sredo 6. t. m. pa dobe nakaznice interesev z začetnicami N do P od 8. do 9., z začetnicami od R do S od 9. do 10. in od T do Z od 10. do 11. ure. S temi nakaznicami pa bodo dobili fižol v skladišču Gospodarske zveze v Maistrovi ulici št. 10 v sredo 6. t. m. od 8. do 12. ure. Vse opozarjamo, naj se natanko ravirajo po tem razporedu, da ne bo nepotrebnega čakanja in zmede.

— Danes na Grabnu in Viču. Jutri pa v Spodnji in Zgornji Šiški, bodo zdravniki mestnega fizikata cepili otroke zoper koze po naslednjem razporedu: današnji torek, 5. maja, naj starši pripeljejo svoje otroke k cepljenju ob 17 v ljudsko šolo na Zoisovo cesto in v ljudsko šolo na Vič, jutrišnje sredo, 6. maja, že ob 16 pa v ljudsko šolo v Sp. Šiški ter ob 17 v ljudsko šolo v Zg. Šiški. Opozarjamo starše na razglas o cepljenju, ki je nalepljen na vseh mestnih razglasnih deskah, na cerkvenih vratih itd.

— Člani društva upokoencev in tudi člani društva železniških upokoencev naj ne hodijo sami v mestni domovinski urad po domovnice in potrdila o bivanju, ki jih potrebujejo za ureditev pokojninskih prejemkov, ker bo mestno poglavarstvo dalo domovnice in potrdila o bivanju obema društvoma na podlagi seznamov, ki jih bosta napravili obe društvi upokoencev. Zato naj se pa člani obeh teh društev obračajo na svoji društvi, kjer bodo dobili domovnice in potrdila. Upokoenci pa, ki niso člani teh dveh društev, pa morajo prositi za domovnico s posebno nekolokovano prošnjo, naslovljeno na domovinski urad mestnega poglavarstva. Prav tako morajo vsi upokoenci prositi za potrdila o bivanju s posebno nekolokovano prošnjo, naslovljeno na mestni anagrafski urad. Obe prošnji je treba vložiti v glavnem mestnem vložišču v priležju leve hiše magistrata za vodnjakom na Mestnem trgu. Hoja upokoencev v mestni domovinski urad po navedene dokumente je torej popolnoma brezuspešna ter pomeni samo izgubo časa in motenje z delom že itak preobremenjenih mestnih uslužbencev, ki zavlačuje tudi pisanje teh potrdil, da bi morali upokoenci nanje daj časa čakati po lastni krivdi.

— Vsi brezposelni, ki so prijavljeni pri borzi dela v Ljubljani in so pripravljeni sprejeti zaposlitev pri javnih delih na cesti pri Planini, naj se takoj zglase v uradu borze dela (od 8. do 12. ure). Propustnice jim preskrbi urad.

Hrana in prenočišče zagotovljeno. S seboj je prinesel živilsko nakaznico za maj, jedilni pribor in odelo.

— Cesta pred tržnicami bo kmalu urejena. Sedaj so že znižali cesto pred tržnicami v vsej dolžini toliko, da bodo lahko nasuli gramoza in zvaljali primerno in trdno cestišče, ki bo primerno tudi za vozovni promet. Pri tem so seveda nakopali lepo število kubičnih metrov peska in zemlje. Odložili so jih kar na nasip, ki se spušta strmo do sedanje višine živilskega in Pogačarjevega trga. S tem so bile zasute tudi položne steze, ki so bile prvotno speljane s trga na nasip. Ker bo sedanja brežina preveč strma, bo treba vsaj na nekaterih mestih napraviti nekaj položnih stez, ki bodo omogočale gospodinjam najkrajši dostop do tržnice. Sedaj namreč hodijo kar po strmih bregu, kar je neprimerno zanje, hkrati pa bo škodljivo za zeleno travo, ki bo v bodoče prerasla brežino. Med drugim deli, ki so v zvezi s tržnicami in stebriščem, je sedaj omemba vredno to, da je ograja ob stebrišču dokončana in da imajo zidarji največ dela z notranjo ureditvijo ribarnice, za katere so številne naprave za opremo že izdelane iz umetnega kamna. Prav tako se hitro dokončuje cvetlični paviljon, ki bo v kratkem, ko bo padel leseni opaž, pokazal svojo izredno arhitektonsko razgibanost.

— Zvezda do polovice zorana. V soboto so pričeli orati park v »Zvezdi«, potem, ko so v ponedeljek navozili nanj kompostnega gnoja. Do večerj polodne je bila »Zvezda« zorana do polovice, to se pravi vsi štirje zvezdini kraki v južnem delu, oranja pa čakajo popoldne ali do danes dopoldne še ostali štirje kraki. Marsikomu se čudno zdi, da je »Zvezda« tako slabo pognojena za fižol, toda treba je vedeti, da potrebujejo metuljnice, oziroma stročnice, od katerih je najbolj važen za ljudsko prehrano prav fižol, le malo dušičastih enovi, ker same proizvajajo dušik s pomočjo bakterij, ki žive ob njihovih koreninah, in ga črpajo iz zraka, pač kalcija. Ker je bila »Zvezda« dolga leta posipana s pesčenim prahom, najbrže kalcija v tej novi ledini ne bo manjkalo, pa najbrže tudi ne kalija. Ena, ko so lepo urejene in obdelane sedaj razne grede pred poslopjem bivše realke, pred bivšim Kranjsko hranilnico, na vrsti so grede na Muzejskem trgu, v Titovlju, na Ambroževem trgu in na Rimskem trgu (pred sodnjico).

— Največja njiva. Nedvomno je največja njiva v Ljubljani — in morda tudi v vsej Ljubljanski pokrajini — tista, ki jo ima v najemu mestna občina od Javne borze dela. Borza dela je namreč pred leti iz nekkih svojih zbranih sredstev kupila obsežno zemljišče blizu Device Marije v Polju, ki je bilo že lani obdelano. Delali so na tej njivi številni brezposelni, ki so imeli pač zaslužek, mestna občina pa je prišla tako na najbolj preprost način do raznih živil, kakor krompirja, fižola, graha, zelja, razne zelenjave in sočivja. Vsa ta živila je mestna občina oddajala svoji kuhinji za reveže in revne družine v cukrarni, kjer dobivajo ti ljudje brezplačno razno hrano, pa tudi kuhinji v Delavskem domu. To njivo je mestna občina dala — oziroma jo bo še dala, — obdelati. Ker je letos njiva še bolj pognojena in bolj intenzivno obdelana kakor lani, je pričakovati še boljši pridelek kakor lani, kar bo v prid mestnim podpirancem, mestni občini pa vsaj do neke mere ne bo treba kupovati kje druge nekaterih živil.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: Torek, 5. maja ob 17.30: »Ifigenija«, Red. Torek, Sreda, 6. maja ob 17.30: »Vdova Rošinka«, Red. Sreda, Četrtek, 7. maja ob 17.30: »Zaljubljena žena«, Red. Četrtek, Petek, 8. maja: Zaprt.

Opera: Torek, 5. maja: Zaprt. Sreda, 6. maja ob 17: »Orfej in Evridika«, Izven. Značene cene od 15 lir navzdol. Četrtek, 7. maja ob 17: »Don Pasquale«, Izven. Značene cene od 15 lir navzdol. Petek, 8. maja ob 18: »Indija Koromandija«, Mladinska predstava. Zelo značene cene od 15 lir navzdol. Sobota, 9. maja ob 17: »Priatelj Fric«, Red. B.

RADIO. Torek, 5. maja: 7.30 Poročila v slovenščini, 7.45 Pesmi in napet. V odmoru (8.00) napoved časa, 8.25 Poročila v italijanščini, 12.15 Koncert violinista Kajetana Burgerja (pri klavirju Marjan Lipovšek), 12.40 Sekstet Jandoli, 13.00 Napoved časa, Poročila v italijanščini, 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini, 13.17 Radijski zbor vodi dirigent D. M. Siljane, Lahka glasba, 14.00 Poročila v italijanščini, 14.15 Koncert sopranistke Ksenije Kuševljeve in Voksalna Janka (pri klavirju Marjan Lipovšek), 14.45 Poročila v slovenščini, 17.15 Prenos iz umetnostnega gledališča v Rimu: Simfonični koncert vodi dirigent Igor Markevitch, 18.30 Poročila v slovenščini, 19.45 Koncert kitarista Stanka Preka, 20.00 Napoved časa, Poročila v italijanščini, 20.30 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini, 20.30 Pesmi vojnega časa, 20.45 Koncert iz občinskega gledališča v Firenci: Kavalir z roko, Opera v treh dejanjih Richarda Straussa. V odmorih: a) Predavanje v slovenščini, b) Poročila v italijanščini.

LEKARNE. Nočno službo imajo lekarno: dr. Kmet, Tyrkova c. 43, mr. Trnkoczy ded., Mestni trg 4 in mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Iz Novega mesta

Prihodnja seja občinskega sveta bo v torek, dne 5. maja, ob 5 popoldne v mestni posvetovalnici. Med drugim bodo na seji sklepali o preureditvi mestnega škropilnega avtomobila na pogon z lesnim plinom in o prevzemu silosa na Ločenski cesti.

Osrednja komisija za semenogojstvo bo tudi leto priznala dobre posevke ozimne pšenice, rži, ječmena in ovsja, jarega ječmena, fižola ribničana ter nasade krompirja (oneidovca, ranega in poznega rožnika, kresnika, jubela, bintjeja, akersgana). Od jarega ječmena se bodo priznavali predvsem posevki, ki izvirajo od lani importiranega semena iz Slovaške. Zemljišča, posejana s temi sadeži, morajo biti sortno čista in morajo obsegati vsaj 4000 m² površine. Nekolkovane prijave je poslali okrajnemu glavarstvu v Novem mestu najkasneje do dne 30. maja. Tiskovine za prijave je dobiti pri glavarstvu.

Obsojen »dvojni doktor«. V petek predpoldne se je pred malim senatom novomeškega okrožnega sodišča zagovarjal 28 letni Oto Šket, ki je rodom iz

Šmarja pri Jelšah na Štajerskem, zadnja leta pa je živel v Ljubljani, kjer je bil nekaj časa vpisan tudi na juridični fakulteti. Šket je bil svojčas zaradi goljufije že predkaznovan, pa se je lanske jeseni kljub temu zopet zatekel k njej, da bi si tako pridobil nekaj denarja. Meseca novembra se je Šket pojavil v Metliki, kjer se je bivšemu orožniku Ribiču izdal za doktorja prava in medicine. Lažnivi doktor je znal tako spretno in samozavestno nastopati, da mu je Ribič povsem zaupal, kar je samozavestni doktor znal spretno izrabiti. Pod pretvezo, da si mora nakupiti živil, mu je Ribič posodil najprej 190 lir, potem pa še 600 lir, ki bi jih naj bil doktor medicine potreboval za nabavo rentgenskega aparata. Končno je Ribič goljufa le spregledal in vso zadevo prijavil oblastem, ki so Šketa vtaknile v zapor, kjer je čakal petkove razprave, pri kateri je bil obsojen na štiri mesece zapora in 228 lir denarne kazni. Šket je sodbo sprejel, vendar je prosil, naj se mu nastop kazni odloži, čemur pa se je državni tožilec uprl in poleg tega še vložil priziv zaradi prenizko odmerjene kazni.

Nesreča pri podiranju dreva. V kandijsko bolnišnico usmiljenih bratov so spravili 50 letnega delavca Jožeta Speca iz Podgozda v občini Dvor. Pri podiranju dreva je imel nesrečo, da mu je težka bukev padla na nogo in mu jo zlomila.

S Spodnjega Štajerskega

V Mariboru sta umrla zidarjev sin Jožef Salamon in delavka Potrč Marija, doma iz Svetine nad Mariborom. V Novi vasi pri Mariboru je umrla 64 letna delavka Terezija Stelcer.

Železniške nesreče. Na mariborskem glavnem kolodvoru se je zgodila huda nesreča. 51 letni železničar Srečo Obrecht je bil v bližini premikalne lokomotive zatopljen v svoje delo. Zaradi možnega šumenja pare z kotla lokomotive je preslišal, da se bliža vlak. Lokomotiva tega vlaka je takoj do smrti povzela uboga železničarja. — Na istem kolodvoru je 53 letni vlakovodja Alojzij Rižnar zapisoval številke vagonov. Po sosednjem tiru pa je ne nadomadal privozil vagon, ki so ga premikali, in vrgel Rižnarja po tleh, pri čemer se je hudo poškodoval in so ga morali prepeljati v bolnišnico.

Iz Hrvatske

Važne spremembe v hrvatski sodni zakonodaji. V Zagrebu so izdali zakonsko odredbo, s katero so uvedli važno spremembo v dosedaj veljavno hrvatsko sodno zakonodajo. Po tej odredbi je sedaj dovoljena pritožba tudi proti razsodbam vseh izrednih sodišč. Pritožbo lahko dvigne vrhovni državni pravdnik na vrhovno hrvatsko sodišče. Prav tako mora odsedaj najprej državna komisija, ki proučuje načine, kako so prišli do svojih sedanjih premoženj bivši politiki vse svoje odločbe pošiljati v odobritev pravosodnemu ministru. Sama državna komisija tozadevno ne more več izdajati končnoveljavnih razsodb.

Posebne doklade za poročene delavce in javne nameštence je predpisalo korporacijsko ministristvo v Zagrebu. Po odredbi tega ministristva bodo dobivali delavci in ostali javni nameštenci, ki imajo več, kakor pa dva otroka, za vsako osebo po 150 kun mesečno.

Protijudovska razstava v Zagrebu. Dne 1. maja so odprli v Zagrebu veliko protijudovsko razstavo. Na njej je prikazano delovanje in vpliv, ki ga je imelo prej judovstvo na Hrvatekem na vse panoge javnega življenja in udejstvovanja.

Iz Srbije

Srbska vlada je objavila uredbo, s katero je obdavčila vsa podjetja, ki delujejo tudi izven področja nemškega vojaškega poveljnika.

Vseobrambene nasipe mačvanske vodne zadruge bodo pojačali ter bodo s tem preprečili znatnejše poplave.

Hotel Moskva v Belgradu so oddali v najem. Poštna hranilnica v Belgradu je oddala v najem prenovljeni hotel in kavarno Moskvo na Terazijah v Belgradu. Hotel kakor tudi kavarno je vzela v najem Družba za hotelsko industrijo d. d. v Belgradu. »Moskva« je po prenovitvi najmodernejši hotel v Belgradu ter razpolaga s 100 sobami z okoli 140 posteljami. V kavarniških prostorih bo lahko sedelo do 1000 gostov. Hotel kakor kavarno bo društvo odprlo v sredini tega meseca.

Kmetje iz Tamnave in Kolubare pri Nediču. V Belgrad je prišla prejšnji teden večja skupina kmetov iz Tamnave in Kolubare. Sprejeti so bili pri erbekem ministru predsedniku in ostalih ministrih, s katerimi so razpravljali o vseh perečih gospodarskih vprašanjih. V Belgradu je deputacija dobila vsa potrebna pojasnila z ozirom na sedanji položaj. Nedič je poudarjal vse naloge svoje vlade, med katerimi je glavna ta, da je treba v deželi za vsako ceno ohraniti red in mir. Po njegovih izjavah se bo srbska vlada tudi trudila, da bo vzpostavila boljše stike med podeželjem in mesti na mesto dosedanja nezaupanja.

Književne prireditve za mladino. Uvedla jih je belgrajska mestna občina. Na prireditve prihajajo otroci vsak petek ter poslušajo glasbene točke in recitacije.

Srbska knjižna zadruga je pred kratkim praznovala v Belgradu petdesetletnico svojega obstoja. V tem razdobju je pri književni zadruzi sodelovalo nad 450 erbekih in tujih pisateljev in pesnikov.

Otroka z dvema glavama je rodila neka siromašna kmetica blizu Loznice. Otrok je bil sicer popolnoma razvit in je imel obe glavi popolnoma pravilni z dvema vratovima. Po glavnju zdravnikov bi bil otrok živ, če se ne bi bil zadušil ob težkem porodu.

Pravoslavni sinod je tudi za letošnjo veliko moč izdal svojo poslanico, v kateri se zavzema za sloč vseh Srbov. V njej sinod vidi edino rešitev iz sedanjih težav.

Zahvala

Za vse izraze iskrenega sočutja ob težki izgubi našega nenadomestljivega moža in očeta, gospoda

Posavec Franca

pek, mojstra in posestnika

se tem potom najtopleje zahvalujemo. Posebno zahvalo smo dolžni darovalcem krasnih vencev in cvetja in vsem, ki so blagopokojnika v tako častnem številu spremlili na njegovi poslednji poti.

Maša zadušnica se bo darovala v torek, dne 5. maja ob 8 v cerkvi sv. Jakoba.

V Ljubljani, dne 4. maja 1942.

Zlajoči ostali

Rimsko pismo:

Za zedinjenje ločenih bratov

V dvorani sv. Kozma in Damijana je centrala za italijansko KA. V tednu pred 2. nedeljo po vel. noči, ki je nedelja Dobrega Pastirja, je priredila KA vrsto predavanj o ločenih bratih.

Prireditelji so bili škofski zastopniki 80 italijanskih škofij, kakor tudi mnogi gostje, posebno še iz vzhodnih krajev.

13. aprila popoldne ob 16.30 je škof Antonino Arata, predsednik Kongregacije za Vzhodno cerkev otvoril zborovanje. Po pozdravu je imel govor: »Ovire za zedinjenje krščanstva«. Krasno je bila poudarjena misel o bogastvu, ki ga vzhodna cerkev hrani v svojih obredih, kateri temelje na izročilu apostolov in prvih kristjanov. Zato, je poudaril govornik, bi bilo naravnost kruto in barsko, če bi hoteli ločenim bratom, ki prihajajo v edinstvo, vsiljevati latinski obred, kateri celo zaostaja po svoji pestrosti za vzhodnim obredom. Vzhodni verniki nimajo toliko znakov zunanjih časti, zato pa jih imajo latinci kar preveč. Vzhod ljubi mistiko in notranjo poglavitost.

Za njim je profesor Carlo Zardi, konvertirani protestantski pastor govoril o protestantski propagandi v Italiji. Da je v Italiji okoli 150.000 protestantov, o tem mnogi italijanski katoličani prav malo vedo.

14. aprila so bila predavanja posvečena spomninu Petrovega prihoda v Rim pred 19. stoletjem, t. j. 1. 92. Mons. prof. Salvatore Garofalo je z zgodovinskega stališča, iz evangelija in drugih piscev prvega stoletja dokazoval, da je 1. 42. resnično pravo leto Petrovega prihoda v Rim.

P. Antonio Silli O. P. pa je nazorno s skopičnimi slikami navajal arheološke dokaze Petrovega prvenstva.

15. aprila je prof. Giordano Giardini govoril o temi: »Vzhodna cerkev«. Kako je ta cerkev bila v začetku v cvetočem razvoju, za kar imamo še sedaj obilno dokazov, četudi je že toliko stoletij ločena. Krivdo za ločitev nosi tako zapad kakor vzhod. Naša naloga je, da skušamo čim bolj izgladiti po k edinstvu, a ne poudarjati napake in zmote drugih. Mi moramo vzhod proučevati, se mu približati in doživeti bomo radost skupne velike Kristusove družine pod vodstvom enega nezmotljivega Pastirja.

Tretjerednik p. Teodor Bagurina je nato govoril o liku škofa Grigorija Ninskega.

16. aprila je p. Tommaso Piatti O. M. V. govoril v miselnosti cerkvenega edinstva v prvem stoletju. Skopične slike, ki so ob različnih dogodkih prikazovale prvenstvo Petra, je podkrepil s citati sv. pisma.

P. Ramiero Suconi T. O. R. je poudarjal važnost molitve in žrtve, ki so poleg znanstvenega študija najbolj potrebno sredstvo v delu za zedinjenje Cerkev.

Prve dneve je bil le dopoldanski program, 17. aprila pa so se začela celodnevna predavanja. Ob 8.30 je bila sv. maša po rusinskem obredu v cerkvi sv. Kozma in Damijana. — Po sv. maši je v dvorani govoril kardinal Luigi Lavitrano, nadškof iz Palerma in predsednik KA. Povelj je besedo sv. Pavla, da je vez edinstva ljubezen. Pomankanje ljubezni med kristjani je bil vzrok raznim ločitvam. Zato pa mora biti vse delo KA za edinstvo prežeto z ljubeznijo, ki bo dovedla do zopetnega edinstva, ko bo res »Ena čreda in en Pastir«. Tedaj bo tudi Cerkev rešena mnogih stisk, ki jo ravno sedaj obdajajo. Danes je tako, da hočemo vsi biti Kristusovi, manjka pa nam edinstvo in ljubezni, ki mora biti glavni znak pravih Kristusovih učencev. — Topli in priščni kardinalov govor je trajal celo uro.

Zatem je imel prof. Carlo Lovera di Castiglione predavanje: »Vzhodni ločeni bratje«. Predavanje izide v celoti kot brošura.

Popoldne sta imela predsednica in predsednik mladinske KA predavanje: prva o Apostolatu edinstva med izobraževalnimi sloji. — Nato je bil blagoslov z Najsvetejšim v cerkvi sv. Kozma in Damijana.

18. VI. je bila zjutraj najprej slovesna sveta maša v koptskem jeziku in obredu.

Po sv. maši je v dvorani govoril Enrico Lucatello »O zapadnih ločinah«, ki so na žalost zelo malo ohranile cerkvenega duha. Te ločine danes nimajo nič več skupnega.

P. Emilio Hermann S. J., rektor Vzhodnega Instituta, je naglašal, da se naj vse delo za edinstvo vodi pod vidikom skupnosti. Ker so skoraj zastojni napori posameznikov, če ni skupne direktive in skupnega dela, naj se dela enotno in organizirano pod vodstvom cerkvenih oblasti.

Pri popoldanskem zborovanju je bil najprej sestanek delegatov iz raznih škofij, nato pa skupno zborovanje, kjer sta predsednica in predsednik KA za gospe in moške navedla praktične misli pri delu za edinstvo. Prva je govorila za vzhod, a drugi posebno za delovanje med protestanti. — Posebno predsednica je zahtevala, da se najprej o teh vprašanjih poutimo sami katoličani. Sami premonogkrat ničesar ne vemo o drugih ločinah, a še manj o bogatih starih tradicijah krščanstva, ki jih hrani vzhodna cerkev. Katoličani ločenim bratom premonogkrat očitamo stvari, ki jih z dogmatičnega stališča ni mogoče vzdrževati. Očitajo se jim celo take reči, katere so versko neoporečne, čestokrat po svoji zunanji obliki celo lepše, kot jih ima latinski, oziroma romanski obred. Cerkev ni le latinska, ne grška, ampak je samo Kristusova in v tej Kristusovi cerkvi so različni obredi, ki so le znak cerkvenega bogstva in Kristusove univerzalne cerkve.

Pri debati je bila posebno izražena skupna želja, naj se kat. listi in časopisi vseh narodnosti varujejo vsakega, pa tudi najmanjšega spotikavanja nad vzhodnim bogoslužjem, ki prinaša samo delitev, a ne edinstva. Nasprotno naj bi katoliški listi ali vsaj revije imele v vsaki številki kratko rubriko o vzhodni cerkvi, bodisi o liturgiji ali o njenih bogatih mističnih naukih, kakor odseva v delih vzhodnih cerkvenih očetov in učiteljev.

Zelo so se množili očitki, da za sedanje stanje zadene velika krivda tudi same katoličane. Večkrat se bratje iste vere med seboj borijo na življenje in smrt, kot to je bilo na Poljskem med latini in unijati. Ravno tako so neki katoličani po drugih delalah celo masakrirali ločene brate iz samih navidezno časnih koristi. Take stvari nas ne bodo zbliževale, ampak nasprotno, oddaljevale. Če smo res pravi Kristusovi učenci, potem ne delajmo razlike o tem, kdo je Pavlov ali Andrejev, ampak storimo dobro tistim, ki so nam včasih nasprotni, da nas po naših delih spoznajo za prave Kristusove učence.

Zadnji dan kongresa

V nedeljo, dne 19. aprila — nedelja Dobrega Pastirja — je bil slovesni zaključek kongresa.

Ob sedmih zjutraj je bila v cerkvi sv. Anastazija slovesna maša v bizantinsko-grškem obredu. Prisostvovali so udeleženci, ki so prejeli sveto obhajilo obema podobama. Vsi so doživeli resnico, ki je mnogi katoličani ne umejo: različni obredi sv. cerkve ne ovirajo edinstva, pač pa le poudarjajo pestrost njenega življenja; so dokaz,

kako se ravno Kristusova Cerkev zna prilagoditi najintimnejšemu čustvovanju narodov širom sveta. Vsa ta obredov izvira skoraj iz prvih časov krščanstva. Ne samo to, zakaj vsak teh obredov je le ena struna na godalu Kristusove Cerkve. Te strune tvorijo zbran glasospev k troednemu Bogu: »Te per orbem terrarum sancta confitetur Ecclesia«. Akorde vodi Sv. Duh, ki napolnjuje srca vernikov z ljubeznijo in resnico. Vzhodni katoliški Cerkev, pa tudi ločenim bratom, je zelo pri srcu pobožnost ravno k Sv. Duhu. Sploh je njena pobožnost veliko bolj skupna in liturgična, medtem ko smo mi zapadni katoličani bolj navezani na privatne pobožnosti k svetnikom, k Materi božji in Kristusu (litanijske, rožni venec, križev pot itd.). Ne kakor da bi to ne bilo prav. Saj je to le izraz našega realizma. Le da pri tem radi pozabljamo na duhovno bogastvo, ki je zbrano tudi v naši rimsko-latinski liturgiji (sv. maša). Vzhodni kakor zapadni katoličani se lahko drug od drugega učimo in drug od drugega izpopolnjujemo v Kristusu, našem Učeniku in Odrašeniku.

Ob desetih smo se zbrali vsi udeleženci v cerkvi sv. Petra. Na grobu prvega papeža smo obhajali 1900 letnico prvega prihoda sv. Petra v Rim, oz. v »Babilon«, kakor ga sam v svojem listu imenuje. Po verodostojnih poročilih je prišel sveti Peter v Rim pod Herodom Agripom, l. 42, ko je po tistem osvoboditvi iz ječe, odpotoval najbrž po posredovanju Kornelijem v drug kraj, t. j. v Rim. Zapeli smo koralni Credo, molili s kard. Lavitrano za zedinjenje kristjanov, in obljubili vstoboto Petrovim naslednikom. Kako lepo bi bilo, ko bi se ravno po tej svetovni preizkušnji vsi kristjani zedinili okrog tiste duhovne skale, na kateri je Kristus zgradil svojo Cerkev! Ves svet čuti potrebo po edinstvi, sožitju, ljubezni in miru. Ne gre brez Kristusa in njegove svete Cerkve! Zakaj le v enem je rešitev sveta, v tistem, ki ga je ustvaril, odrešil in posvetil. Kristus je dal svetu sredstva za telesno in duhovno, zemsko in večno blagostanje. Le da je ta sredstva (predvsem nauk in zakramente) izročil v uporabo in aplikacijo svoji Cerkvi. Ni pa Cerkev brez poglavarja, t. j. papeža, kakor ni telesa brez glave in ni države brez poglavarja. Brez papeža ni edinstva, brez edinstva ni celote, brez celote ni reda, brez reda ni prave,

vice, brez pravice ni resnice, brez resnice ni ljubezni, brez ljubezni ni Boga.

Točno popoldne je bila skupna avdiencia pri sv. očetu. Udeleženci smo se zbrali v lepi konzistorialni dvorani. Sv. oče je stopil v dvorano ravno, ko je zvonilo polodne. Zapeli smo mogočni »Christus vincit«. Nato je sv. oče molil glasno v latinskem jeziku, kakor je v Italiji sploh naveda. Regina caeli, Raduj se Kraljica! s trikratnim Čast bodi, molitev k angelu varuhu in tri vzdihljaje. Najbližje je pozdravil, nekaj povedal, skupnega nagovora ni imel. Vsem skupaj je podelil trikratni blagoslov na način, ki vsakokrat navzoče prevzame. Ob blagoslovu se papež vse spremeni, njegova visoka, bela, že nekam sloka postava vzvalovi nad verniki. Širok razprostre roke, s katerimi se zdi kakor da objema nebo in zemljo, toda v Kristusu križanem. Že sam ta blagoslov je povedal več kakor besede: kako hrepeni sv. oče po tem, da bi videl zedinjene pred seboj vse kristjane, ki so vendar Odrašenikova in zato tudi njegova last.

Popoldne ob petih je bila v veliki dvorani gregorijanske univerze zaključna konferenca. Govorila sta prof. Igino Giordani in kardinal Lavitrano. Dvorana je bila nabito polna. Igino Giordani, znani urednik in plodovit pisatelj, mož v najboljših letih, je podal zanimivo sliko o velikih konvertitih v zadnjih sto letih. Najprej je navedel povzročitelje krivoverstev in razkolov, to so bili skoraj sami misleci in učenjaki po večini iz vrst klera. Manjkalo jim je le eno, niso vedeli vse resnice, njihova učenost jih je preslepila, ker niso poznali ponižnosti in pokorščine. Njihove zmote so zavedle ljudstvo. Ljudstva pa se samo iz sebe ne bo obrnilo k resnici in Cerkvi, od katere se je odcepilo, če ne ravno po mislecih. Zato imajo veliki koncerti ne samo zaseben, ampak javen značaj, ravno to so pionirji za reorientacijo mas. Vsak konvertit je zgodovinska zasluga. Omejil se je le na njihove značilnosti. Nastel jih je po naslednjem zemljepisnem redu: vzhod — zapad: Rusija, Malabar, Japonska, Kitajska, Indija, skandinavske države, Nemčija, Švica, Italija, Francija, Anglija, Amerika. Navajanje imen bi seveda zahtevalo poročilo zase. Morda prihodnjik. Kardinal Lavitrano je v kratkih, jedrnatih besedah razložil pomen kongresa za diecezanske delegate in za Katoliško akcijo v Italiji. Zahvalil se jim je za udeležbo, govornikom za lepe misli in navodila, udeležencem za zanimanje. Jezus dobri Pastir in njegova Mati Marija, naj bi našemu človeškemu trudu dodala božjo milost in blagoslov. V bližnji cerkvi sv. Križa je bil slovesni zaključek pred Najsvetejšim, zahvalna pesem in evharistični blagoslov.

Prva nemška nogometna zmaga v Budimpešti

Polčas 3:1 za Madžare — konec 5:3 za Nemce

Budimpešta, 3. maja. — 40.000 gledalcev je prisostvovalo danes veliki mednarodni nogometni tekmi med Nemci in Madžari. Dosele je že prešlo nekako v tradicijo, da so Madžari na lastnih tleh nepremagljivi. Ta tradicija pa je bila danes zastavljena. V prvem polčasu je res izgledalo, da bodo Madžari s prodornejšo igro odpravili Herbergerjeve učence. Ko je sodnik zažvižgal polčas, je bilo etanje 3:1 v korist domačin. Gledalci so navdušeno pozdravljali svojo pomlajeno četo, ki si je po lepi, srečni in prodorni igri zaslužila vstopo.

V drugem polčasu pa se je sreča zaobrnila. Tej sreči bi lahko dali ime neprekosljiva kondicija Nemcev. Temperamentna igra, ki so jo pokazali v začetku, je hudo izčrpala moči Molnarjevih učencev. Do veljave je prišel nemški napad, ki je kmalu izenačil. Z virtuozno gotovostjo je tkala vztrajna napadalna vrsta s Conenom na čelu napad za nadom in povišala rezultat na 4:3 in končno na 5:3. Madžari so nudili ogorčen odpor, naskakovali so Jahnove podboje, žoga pa ni hotela več v mrežo. Madžari so bili poraženi, igra sama pa je bila polna pretresljivih dogodkov.

Veliko igrišče Ferencvarosa je bilo že pol ure pred začetkom zasedeno do zadnjega sedeža in stojišča. Ljudje so pričakovali veliko igro. Madžari so se zanašali na svojo enajstorico, ki se je v Budimpešti vedno dobro odrezala. Nemci pa so pripeljali moštvo, ki je pokazalo na tekmi proti Španiji sijajno vigranost. Domačin je šlo za to, da popravijo lanski poraz v Kölnu, ko so izgubili proti Nemcem z 0:7. Obe moštvi sta bili v posebnih tečajih, v katerih sta državna trenerja preizkušala vse najboljše igralce in končno predstavila italijanskemu sodniku Barlasemiju sledeči postavi:

Nemčija: Jahn, Janes, Miller, Kitzinger, Rohde, Sing, Decker, Dörfel, Conen, Walter, Dureck.

Madžari: Toth, Balogh II, Biro, Nagymarosi, Szilos, Dudas, Kinczes, Bodola, Zsengeller, Marosvari, Gyetvai.

Madžarom je bilo pomlajeno moštvo tako všeč, da so mu napovedali pičlo zmago. Isto mišljenje je prevladovalo tudi na tribunah, kjer je bilo zbranih 40 do 45 tisoč gledalcev. Ljudje so viharno pozdravljali svoje »gladiatore«, ki so se tempera. mentno pognali v boj za žogo. Prvi polčas je končal z zaslužnim naskokom Madžarov 3:1. Njihova moč je bila v temperamentni in hitri igri, ki je trikrat uknila nemško obrambo, nasprotnemu napadu pa tudi ni pustila do besede. Izid prvih 45 minut je bil vsekar realen.

V drugem polčasu je bilo očitno, da je bil začetni tempo za Madžare prehud. Do izraza je prišla nemška vztrajnost; Herbergerjeva enajstorica, ki je bila vajena dolgih iger in katero je Herberger prav posebno pripravil za čilo igro v 2. polovici, je kaj kmalu zmanjšala razliko na 3:2. Napadalna vrsta, ki je imela pred seboj izčrpano obrambo, je začela poselovati načrtno in po izvrstnem sporazu. mu Walterja, Conena in Dörfela je prišlo do izenačenja 3:3.

Gledalci so postali kakor elektrizirani, kajti zdaj se je prava borba za zmago pričela od začetka. Z napetostjo so pričakovali nadaljevanja igre, in prvega zadetka, ki bo odločil zmago. Madžarski vratar Toth je imel vedno več dela. Ko je Conen prodir prav do njegovega gola, mu je vratar iztrgal žogo dobesedno izpod nog. Zmaga željni gledalci so se oddahnili in že je bila žoga spet v polju. Odlikoval se je tudi Jahn v nemških vratih, le z razliko, da je imel le redke priložnosti, da pokaže svoje parade. Približno 20 minut pred koncem igre so bili Nemci spet v napadu. Conen je pripeljal žogo naravnost v prve linije in jo oddal Dörfelu. Ta je izval madžarskega vratarja, da je prezdgal stariat, Dörfel pa ga je uknil in žoga je obsedela. Za manjšino, ki je navijala za Nemce, je bil to najradostnejši dogodek današnje prireditve. Madžari pa so postali nervozni. Se je bilo časa, da izenačijo! Po vodilnem zadetku, ki je zadostoval za zmago, so se Nemci oddahnili in začeli z defenzivno taktiko. Minute so začele postajati vedno bolj dolge. Gledalci, ki so motrili igro e stališča »kruha in iger!« so bili zadovoljni, saj so prisostvovali borbi, polni dramatičnih dogodkov, še več pa je bilo takih, ki so še v zadnjih minutah upali vsaj na zenačenje. Madžarski napadi so ostali brezuspešni, nemška obramba je poslovala kakor zid. Tik pred koncem eta prišla do besede še Sing in Walter in žoga je obsedela zadnjik — 5:3 za Nemce.

Prva nemška nogometna zmaga v Budimpešti

Polčas 3:1 za Madžare — konec 5:3 za Nemce

To je bilo 19. srečanje med Nemci in Madžari. Pomembno pa je zlasti zaradi tega, ker se je Herbergerjev učencev posrečilo prvič, da zmagoje pred vroč budimpeštansko publiko. Nekaj zanimivejših podrobnosti o poteku igre bomo objavili med tednom.

24. kolo državnega prvenstva:

Roma in Torino na vrhu

Največ zanimanja je bilo včeraj, ko so igrali 24. kolo državnega nogometnega prvenstva, za srečanje med Torinom in Genovo. Vodilno moštvo Torina se je vrnilo z gostovanja v Genovi poraženo. Izid je bil sicer tesen: 3:4 za Genovo, vendar je Torino ob dragoceni dve točki. V Rimu je gostovala Triestina, ki se je nepričakovano dobro držala in končala borbo z nevarno rimsko enajstorico nedoločeno 0:0. Edina točka, katero so dosegli Rimljani, jim je zadostovala, da so se postavili ob bok Torincem. Tako sta sedaj na čelu razpredelnice Roma in Torino z 32 točkami. Neodločen izid 1:1 je dosegla tudi benečanska enajstorica na gostovanju v Milano.

Po večeršnjih srečanjih se je položaj v italijanskem nogometnem prvenstvu precej zjasnil. Roma in Torino sta na vrhu, za njima pa sta Venezia in Genova. Igrali bodo še šest nedelj, je pa težko verjetno, da bi se kateri izmed ostalih klubov pretil do vodstva. Podrobni izidi v prvem razredu so bili naslednji:

Modena: Modena - Livorno 3:0.

Napoli: Ambrosiana - Napoli 1:0.

Bologna: Bologna - Lazio 2:2.

Torino: Juventus - Liguria 3:0.

Genova: Genova - Torino 4:3.

Rim: Roma - Triestina 0:0.

Milan: Milano - Venezia 1:1.

Bergamo: Atalanta - Fiorentina 2:1.

Točke: Roma, Torino 32, Venezia 29, Genova 28, Lazio, Juventus 26, Milano 25, Bologna, Triestina 24, Ambrosiana 23, Liguria 22, Atalanta, Fiorentina 20, Modena 16, Napoli 15.

V drugem razredu so igrali takole:

Prato: Prato - Bari 0:0, Vicenza: Vicenza - Savona 3:0, Udine: Udinese - Alessandria 0:0, Lucena: Pescara - Lucchese 4:3, Novara: Novara - Padova 2:0, Siena: Siena - Reggiana 0:0, Brescia: Brescia - Pisa 2:2, Lodi: Fanfulla - Laspiza 2:1, Fiume: Propatria - Fiumana 2:1.

Točke: Bari 35, Vicenza 33, Padova, Novara 32, Brescia 31, Pescara 30, Spezia, Alessandria 26, Fanfulla, Pisa, Udinese 24, Savona, Siena 20, Propatria 19, Fiumana, Prato 17, Reggiana 15, Lucchese 9.

Sport v kratkem

V Milano je bila mednarodna rugby tekma med Italijani in Rumuni, ki je potekla v znamenju premoči italijanskega moštva. Rumuni, ki niso zdržali hitrega tempa, so odpovedali zlasti v drugem polčasu in podlegli z izidom 3:22.

Mnogo obetajoči švedski prvak Tandberg je nastopil včeraj v Berlinu proti Nemcu Neusel. Oklicna bokserja sta se spoprijela za prvenstvo težke kategorije. Neusel je bil boljši že od začetka in je po desetih kolih zmagal po točkah. Prireditelj je bila v Deutschlandhalle.

Dunajski kolesarji so dirkali včeraj po cestah na 127 km. Uveljavil se je spet stari mojster Karl Kühn, ki je privozil v cilj v 4 urah, 27 min., 15 sek. Uspeh 40 letnega Kühna je vzbudil splošno pozornost.

Erich Borchmayer o finski sauni. Znanega nemškega atleta Borchmayerja so postavili za športnega učitelja v nekem berlinskem lazaretu. Tako ima sedaj Borchmayer nalogo, da poučuje ranjence v športnih vajah. Iz njegovega pripovedovanja v belgrajski »Donauzeitung« posnemamo, da se ranjenci s prav dobrim uspehom udeležujejo v atletiki, plavanju in športnih igrah. Največ veselja pa imajo s kopanjem v finski sauni. Borchmayer, ki skrbi za okrepitev svojih ranjenih vojaških tovarišev, pripoveduje, da je udeleževanje v saunah naravnost zdravilno za razne poškodbe sklepov in mišic. Pri tem postopajo prav tako kakor kmečki ljudje na Finskem: utrjujejo se v prenašanju hude vročine, se znojijo in bičajo z bre-

zovimi metlicami. Zatem pa se polivajo z mrzlo vodo.

Hrvati zmagali v Rimu. Poročali smo že, da se mudijo hrvaški igralci hokeja v Rimu, kjer so prvo tekmo izgubili z 0:2. Pri ponovnem nastopu proti nekemu industrijskemu moštvu so zmagali Hrvati z 1:0.

Na Dunaju so zaključili sezono pomladanskih tekov čez drn in etru s tekmo na 8 km. 43 atletov se je potegovalo za naslov pomladanskega prvaka. Čeprav je bil favorit Muschick odoeten, je bila zilava borba za prva mesta. Sele na drugi polovici proge se je odtrgal Grojer, ki je zmagal v času 28 minut, 35 sekund.

Ralf Hoeke, priznani učitelj lahke atletike, ki je treniral po svetovni vojni tudi ljubljanske in zagrebške atlete, je sedaj pri nemški mornarici. Čitamo, da je nedavno napredoval v poročnika vojnega broda.

O Maksu Schmelingu čitamo, da se bo epet vrnil v boksarski ring. Dosele govorili, da bo nastopal le kot sodnik, v Parizu pa je izjavil, da se počuti tako dobro, da se bo, čeprav ima že 37 let, spet boril za naslov evropskega prvaka težke skupine Schmeling je pozval letošnjega nemškega prvaka Adolfa Heuserja na dvboj. Za prijatelje boksarskega športa bo prvi nastop izkušeneja Schmelinga proti dve leti mlajšemu Heuserju vsekakor dogodek, o katerem bodo veliko govorili in pisali.

Hrvati v Bolgariji se selijo v domovino

Hrvatski poslanik v Sofiji, dr. Židovec, je pozval vse Hrvate, ki žive v Bolgariji, predvsem pa v novo priključeni pokrajini Makedoniji, naj se vrnejo v domovino. Vsem tem Hrvatim in njihovim družinam bo dala hrvaška vlada na razpolago potrebno zemljo in stanovanjske objekte.

Vojaška pripravljenost madžarskih maturantov

Maturanti vseh madžarskih srednjih šol so se prostovoljno javili v vojaško službo. Po poročilih madžarskega časopisa so sedaj to storili tudi sedmošolci na gimnaziji v Subotici.

Madžarska vlada izdeluje načrt za prekop med Donavo in Tiso

Načrt za graditev prekopa med Donavo in Tiso je že zelo star. Za njegovo izvedbo je pa bilo doslej vedno premalo kreditov na razpolago. Madžarska vlada je zdaj odobrila 300.000 pengov za razna predela, kakor za merjenje in trasiranje terena. Sam prekop nameravajo graditi šele po končani vojni. Stroški za njegovo zgraditev so preračunani na 100 milij. pengov.

Za dobro voljo

Nagrobnik

Dijaki v Salamanki si pripovedujejo tole zgod. bico: Nekoč sta dva dijaka iz Salamanke potovala v Segovijo. Prišla sta do nekega groba, kjer je bil kamen s temle napisom: »Tu počiva duša bogatega Pedra Dominga«.

»Traparija!« je rekel prvi dijak, »kakor da bi bilo moči dušo pokopati!« in je šel veselo dalje.

Drugi dijak pa je obstal pri grobu in je premišljal, ali besede ne vsebujejo kakega globljega smisla. Pustil je, da je bil njegov tovariš že malo naprej, dvignil je kamen s čudnim napisom, z rokami je kopal po grobu in je mahoma potegnil ven zaklad z napisom:

»Ti, ki si imel dovolj pameti, da si razumel pomen mojega nagrobnega napisa, vzemi te zaklade, ki se jih je neki skopuh z vso silo oklepal, in jih bolje uporabi, kot jih je on!«

Dijak je dal kamen spet nazaj, hvaležno se je priklonil grobu — in je šel ves srečen dalje, nesoč dušo rajnega skopuha Pedra Dominga pod pazduho!

Zajčjo pečenko si je zaželel

Gost: »Janezek, kaj je očka sam ustrelil tegale zajca?«

Janezek: »Sam. sam. Ustrelil ga je pa zato, ker je pozrl naše kanarčke.«

»Sreča v nesreči. Nekdo je prejel od svojega prijatelja živo pošiljatev: kletko e piščanci. V zahvalnem pismu je bilo takole zapisano: »Zahvaljujem se vam za prijaznost, ali povedati moram, da je bila kletka elabo zbita. Med potjo, ko sem nesel torov domov, se je nekaj deščic odtrgalo, tako da so vsi piščanci pobegnili. Po dolgem iskanju ee mi je posrečilo, da sem jim samo 11 zopet zbral.« — Prijatelj mu odgovori: »Naznanjam, da sem poslal samo 6 piščancev.«

MIŠEK

45

darektiv

Mišek se je pravkar usedel za mizo v svoji pisarni, ko ga je doletelo novo presenečenje.

»Mišek,« je zacvilila vstopišva oseba, »saj ste vi detektiv, kaj ne?«

»Pa še kakšen!« je odvrnil Mišek ponosno.

»Torej: te barabe, ti ničvredneži, ta malopridna druhal; saj sem kar glavo izgubil!«

SPISAL DR. J. SKET

Miklova Zala

RIKAR E. GODEC

109.

V take sanje o bodoči sreči je zazibala Almiro pod milim nebom domišljija. A kar naenkrat jo zdrami spet pasji krik. Spoznala je Miklovega Kastorja. Odskoči kvišku in pogleda z vrta skozi grmičje na plano... In glej: tam korakata Mirko in Zalika... z roko v roki...

110.

Ta prizor je razburil Almiro. Vsa zdvijana je hotela že skočiti za njima, iztrgati Mirka iz Zalinih rok, njej sami pa z ostrimi nohti izpraskati lice. A v tem trenutku jo zapustijo moči... deklica omahne na klop... Le še lajanje Kastorja sliši... in šepetanje listov nad seboj...

111.

Toda kmalu jo notranja strast spet postavi na noge. Vstane in zapusti vrt. A ne da bi šla v hišo počivat, se odpravi na pot k Miklu. Streljaj daleč od vrta postoji pod košato lipo. Ondi se nasloni ob deblo in pričakuje Mirka, ki se mora tod mimo vračati domov.

Zaradi otrok na stopnicah tramvajskih voz

emo čitati popolnoma upravičeno pritožbo, ki se ji seveda iz vsega srca pridružuje tudi uprava mestne električne cestne železnice. Posebno, kadar minejo šole, se sproščena mladina kakor grozd obeha na stopnice, da odrasli, predvsem pa tramvajski uslužbeni, trepetajo za njeno življenje. Vsakdo razume to razposajenost in veselje mladine do produkcije, nja svoje spretnosti in korajžje, vendar se pa mladina ne sme zanašati, da se ne more pripetiti nesreča. Uslužbenstvo električne cestne železnice je dobilo najstrožji ukaz, da nikakor ne sme dovoljevati teh nevarnih sportnih produkcij, vendar pa večkrat tudi stroga beseda ne pomaga ter se mladina ne umakne zlepa v voz, čeprav je dosti prostora. V tem pogledu pa moramo pohvaliti vajence, ki se tudi vozijo v oddaljene strokovne nadaljevalne šole ter jih je treba le prav redko opominjati, saj eo z redkimi izjemami prav dostojni in olikani. Obrtniški naraščaj se pač zaveda, kako odločilnega pomena je vpludno in lepo vedenje za obrtnika, zato pa tudi ne krši prometnih predpisov in ne ovira prometa. Popolnoma upoštevamo težave učiteljskih zborov, ki jih imajo v sedanjih časih z vzgojo naše inteligence, vendar jih pa prosimo, da bi čim večkrat opozarjali mladino na pravilno vedenje na cesti in tudi v tramvajskih vozovih. Zaradi slabega vedenja šoleke mladine se namreč večkrat elišijo sicer krivične, a pikre opazke tudi na račun šolnikov, ker velik del občinstva ne upošteva današnjih, tudi za mladino razburljivih časov. Zato se pa obračamo predvsem tudi na starše, naj vplivajo na svoje otroke, da ne bodo ovirali prometa, prezirali predpisov ter svojim staršem delali era. mote z neolikanim vedenjem. Neubogljiva razposajenost otrok je vzrok, da mora uprava električne železnice odklanjati vso odgovornost, če bi se navzlic strogemu opozorilu pripetila kaka nesreča temu ali onemu nediscipliniranemu fantu ali celo kakim gospodični.

Nedolžna juha. Pomorščak stopi v restavracijo in si naroči kosilo. Ko pride na vrsto juha, jo večkrat pokusi, pa se mu zdi docela prazna. Zato pokliče strežnika in vpraša: »Kaj pa naj predločite vsebina te tekočine, ki ste mi jo prinesli na krožnik?«

»To je juha, gospod,« de uslužno donašalec.

»Pa čujte, dragi prijatelj, 15 let se že vozim po juhi in tega do danes nisem vedel.«

Češka industrijalna banka

podružnica v Ljubljani

naznanja

da se je preselila v nove prostore
v Dalmatinovi ulici št. 7

Telefon začasno 22-06

Paul Heuzé:

28

Steklar iz Murana

zgodovinska povest.

Govoril je rezko. Janez je še bolj zmehčal svoj glas.

»Dobro torej, pa jaz?«

Peter ni odgovoril, le povesil je glavo... Mladenec je spoznal, da je šel po dobri poti.

»Da, jaz!... Ali me niste morda izdali?... Zaupal sem vam skrivnost samo iz dobrega namena. Ali še mislite, da se to ne tiče mene in mojih pravic? Ali morete trditi, da ste nedolžni?«

Peter Gualterio je dvignil oči. Ponosni in sam v sebi zaprti obraz se je tajal. Objesten nasmeje je dal prostora žalostnemu izrazu.

»Janez, to je resnica! V vaših očeh se čutim krivega. Zato tudi razumem vašo jezo!...«

»Mojo jezo... Jaz vas ne sovražim, Peter Gualterio, jaz vam odpušcam...«

Nastal je molk. Janez je čutil, da je trenutek težak. Dotakniti bi se moral naravnost njegovega srca... Pa, saj je hotel... saj je hotel... Dvignil je oči v Marijino sliko, ki ga je gledala s tako živimi očmi... Spet se je približal in položil roko na Petrovo ramo:

»Zakaj ste to storili?«

Stari je odgovoril:

»Zakaj? Ah! Vi, Boccaro, boste to gotovo

razumeli... A, čemu? Če tudi mi vi odpustite, senat mi ne odpusti!«

Janez je uporabil zadnji udarec.

»Dobro! In Tulija?«

Zdaj je Peter Gualterio strepetal in obrnil obraz v steno. In Janez je zagledal nekaj nenavadnega: dve debeli solzi sta se starcu zlili dol po licih in padli v sivo brado...

»Zmagal sem...« je pomislil Janez ves ganjen. Sklonil se je še bližje h Gualteriju in mu gledal v oči.

»Kako ste mogli storiti kaj takega, Peter? Ubogo dekle! Ali ne veste, da je Tulija v ječi?«

»Molčite!«

»Torej niste pomislili nanjo? In vendar poznate naše postave. Ste prav gotovo vedeli, kaj jo čakalo!«

»Molčite!«

»Samo ste pustili doma... Vzeli so jo in zaprli... V temni ječi, na trdem ležišču, ponoči... Lačna je, joče... Ona, ki je bila ustvarjena le za dobre reči... In ker se vi ne smete več vrniti, bo tam v ječi vedno, vedno, celo svoje življenje!«

»Oh, Janez!...«

»To ste hoteli vi, vi, njen oče!... samo vi ste vzrok njenega obupa... koga naj zdaj pokliče na pomoč?«

»Dosti, Janez, dosti!...«

Sklonil je glavo v obe roki in obupno vzkliknil:

»Oh, Boccaro!... Nesrečen človek sem!...«

Ubite me! Takoj... Zato naj mi Tulija odpusti nekoč!...

In solze so drle iz njegovih oči...

IV.

Zgodba o Holandcu.

Peter Gualterio je torej ljubil svojo hčer! Janez Boccaro je pustil, da so solze razmehčale še zadnjo trdoto zagrenjenega srca. Potem je povzel ljubeznivo:

»Te solze kažejo, da se zavedate grozote svojega zločina, meni pa ga ne pojasnijo, nasprotno še bolj nerazumljiv mi je, kakor poprej. Kako ste mogli svojo hčer, ki jo ljubite, tako žrtvovati?«

Tulijin oče je dvignil glavo. Nenadoma je jeza stopila v njegov obraz. Stisnil je pesti.

»Oh, ta Van Goeten!«

»Van Goeten?«

»Da, ta prokleti Holandec!«

»Ta, ki vas spremlja?«

»Da, Janez Boccaro... Brez njega...«

Molk. Mladenec ni hotel preveč izpraševati.

»Ampak,« je rekel naposled, »kaj ima Holandec opraviti pri vsem tem?«

»To je cela zgodba!... Moja zgodba!...«

»Povejte mi jo, Gualterio...«

»Naj bo! Boljše takol... Koliko časa me že duši... In že petnajst dni na potu s tem človekom!... Bo vsaj konec...«

Vzdihnil je in začel:

»Predvsem morate vedeti, Boccaro, da nisem bogat, kakor mislijo in verjamejo. V Muranu nimam ničesar svojega. Tudi hiša ni moja. Še več: temu Holandcu sem dolžan dvajset tisoč dukatov...«

»Dvajset tisoč... temu Holandcu... razumem, razumem... Kako se je to zgodilo?«

»Počasi, v treh letih... Ampak po moji nesreči... Vedite, da trideset let že gojim v sebi neko strast. In ta je: iskanje kristalnega stekla!... To je steklo, ki ga je drugi iznašel, ne jaz, ampak vi... Oh, kakšna usoda!«

»Pa kako so vam mogla ta iskanja povzročiti takšen polom?«

»Zašel sem na napačno pot. Prepričan, da ne bo to sirovo testo za steklo nikoli dalo čistega kristala, sem delal — smejali se boste moji preproščini — in iskal sredstva v srebru, zlatu in živem srebru, ali pa v zemlji, ki sem jo dobival iz daljnih dežel. Vse to je stalo ogromno denarja. Na svinec in magnezij še mislim nisem... Posebno drago je bilo živo srebro, ki se je izgubljalo in ga je bilo treba iznova dokupovati. Napravil sem si v lastni hiši malo peč. V njo je šel ves denar, ki sem si ga pridobil. Potem sem delal dolgove... Dodajte še, da sem bil goljufan...«

»Čemu se niste posvetili vsemu temu pri našem mojstru? Kakor meni, bi tudi vam dal vsa sredstva na razpolago?«